

fòmasyon

pwofesyonèl swen sante

sipò

Zouti SASA!
pou apwoche koze
vyolans sou fanm
ak VIH/SIDA nan
kad swen sante

Gid entèvyou pou
pwofesyonèl
swen sante

Fòmasyon pwofesyonèl swen
sante.(Dokiman sa a)
Pou fòme pwofesyonèl swen
sante sou kijan pou yo sèvi ak
divès Gid Entèvyou SASA! yo.

Gid entèvyou
sou vyolans
seksyèl

Gid entèvyou
sou VIH/SIDA

Sesyon fòmasyon ki rekòmande pou moun ki pral sevi ak Gid entèvyou yo.

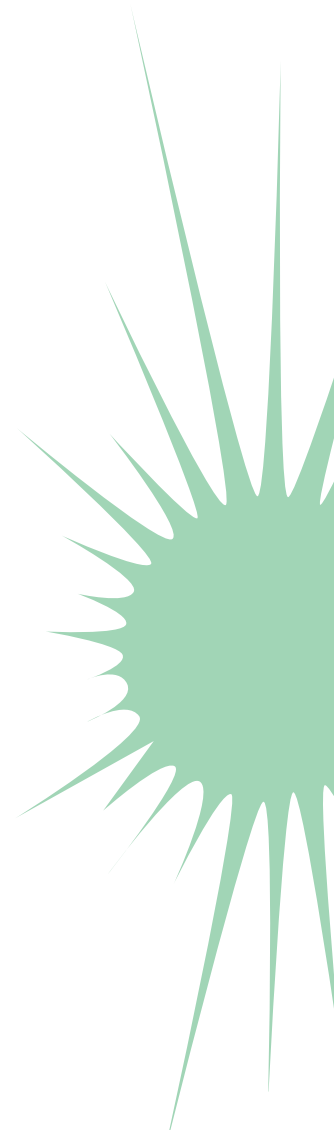
Gid entèvyou	Pou kiyès gid la fèt	Rekòmandasyon egzèsis opsyonèl	Rekòmandasyon egzèsis regilye
Gid entèvyou pwofesyonèl sante	Pou tout moun k ap bay tout kalite swen sante, kit se doktè, enfimyè, ajan sante elatriye.	B, C (ak nenpòt lòt sesyon, selon sa ki plis enterese moun nan)	1-5
Gid entèvyou sou VIH/SIDA	Pou moun ki fè kawonnseling, epi lòt pwofesyonèl ki ofri tès depistaj VIH/SIDA, ak konsèy pou fanm	A–G (sitou D–G)	1-5
Gid pou entèvyou sou vyolans seksyèl	Pou pwofesyonèl swen sante ki kapab wè sivivan vyolans seksyèl nan travay yo	A, B, C (ak nenpòt lòt sesyon, selon sa ki plis enterese moun nan)	1–5

Modil fòmasyon pou pwofesyonèl swen sante a fèt pou ranfòse kapasite pratik pèsonel sante yo nan jan yo aji ak fanm ki sibi vyolans. Sonje, pwofesyonèl sante yo genyen menm kwayans e menm opinyon sou koze vyolans sou fanm ak lòt moun nan kominote yo a. Yo kapab menm fè eksperyans vyolans, oswa sèvi ak vyolans deja nan pwòp relasyon pa yo. Kidonk, li enpòtan pou pwofesyonèl sante yo analize pwòp kwayans ak eksperyans pa yo nan koze pouvwa, vyolans sou fanm, ak VIH/SIDA. Nou rekòmande pou nou fè fòmasyon ki nan faz Kòmanse ak Konsyantizasyon ak pwofesyonèl sante yo anvan nou fè modil sa a ki fèt espesyalman pou yo.

EGZÈSIS OPSYONÈL: Devlopman kapasite pwofesyonèl

A. Konprann tretman 72 zè a	30 minit Kesyon ak chita pale Patisipan yo reponn kèk kesyon pou yo pataje e ranfòse konesans ak kapasite yo sou tretman 72 zè a.
B. Lis referans	70 minit brase lide ak egzèsis Patisipan yo brase lide sou tout sa ki konsène lis referans pou pasyan. Apre sa, y ap kreye yon lis referans.
C. Plan pwoteksyon	45 minit egzèsis ak chita pale Patisipan yo ap reflechi sou koze pwoteksyon, epi yo pale sou kijan pou yo kreye plan pwoteksyon ak pasyan k ap sibi vyolans, oswa ki santi yo an danje pou yo sibi vyolans.
D. Je de wòl ak pasyan	2 zèdtan brase lide ak ti pyès teyat Patisipan yo brase lide sou enpòtans pou yo fè je de wòl ak pasyan yo pou ede yo ranfòse kapasite yo, epi pou yo kapab pwoteje tèt yo. Yo fè ti pyès teyat yo fè pratik je de wòl ak pasyan.
E. Fanm ansent ak fanm ki ap bay tete	1 nèdtan ti pyès teyat ak chita pale Patisipan yo jwe e obsève ti pyès teyat pou pèmèt yo konprann pi byen kijan pou yo ofri bon kalite swen bay fanm ansent ak fanm ki ap bay timoun tete. Apre chak ti pyès teyat, gwoup la ap chita pale sou efikasite sipò aktè yo te bay nan pyès la.
F. Negosyasyon kapòt	60 minit brase lide, egzèsis ak chita pale Patisipan yo ap chita 2 pa 2 pou yo pale sou jan fanm ak gason kapab negosye itilizasyon kapòt. Apre sa, y ap travay ann ekip pou yo wè tout repons posib yon fanm ta kapab bay nan yon negosyasyon konsa.
G. Sipò pou devwale	2zèdtan ti pyès teyat ak chita pale Patisipan yo ap jwe ti pyès teyat kote y ap pratike jan y ap ede yon pasyan devwale yon rezilta tèl VIH/SIDA ki pozitif.

EGZÈSIS REGILYE: Kijan pou sèvi ak gid entèvyou yo (3zè ak 30 minit)	
1. Entwodiksyon	30 minit konvèsasyon Patisipan yo ap pataje difikilte yo konn rankontre pa rapò ak vyolans sou fanm ak VIH/SIDA ak pasyan yo.
2. Ki itilite yon Gid entèvyou	1 nèdtan egzèsis ak chita pale Yon egzèsis ap pèmèt patisipan yo fè eksperyans kijan pasyan yo kapab santi yo nan yon konsiltasyon, epi y ap konprann pasyan ki santi yo pa ka pale pwoblèm yo aklè. Nan yon chita pale, patisipan yo ap gade kijan Gid entèvyou a kapab ede ni pwofesyonèl sante a, ni pasyan an nan ka sa yo.
3. Sa yon sant sante bezwen	45 minit travay an ti gwoup epi ti prezantasyon Nan ti gwoup, patisipan yo brase lide sou sa yon sant sante bezwen mete an plas pou ofri pasyan yo bon kalite swen ak sèvis
4. Imajine yon konvèsasyon ak yon pasyan	15 minit imajinasyon gide ak chita pale Fasilitatè a gide patisipan yo pou yo imajine tèt yo pandan y ap sèvi ak Gid entèvyou a ak yon pasyan. Konsa yo kòmanse abitye ak kesyon ki nan Gid entèvyou a, e kijan yo kapab sèvi avèk yo.
5. Pratik itilizasyon Gid entèvyou a	75 minit ti pyès teyat ak chita pale Patisipan yo ap fè pratik itilizasyon Gid entèvyou a nan ti pyès teyat, epi y ap pale sou eksperyans lan.

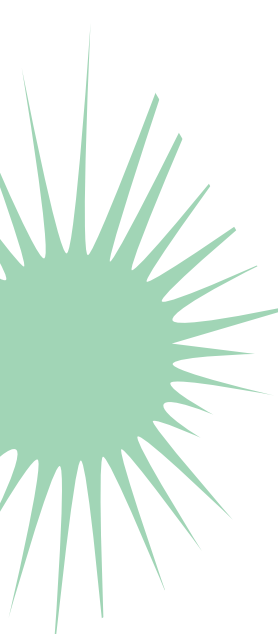
Men sa ki nan dokiman sa a

EGZÈSIS OPSYONÈL: Devlopman kapasite pwofesyonèl lasante 7

A. Konprann tretman 72 zè a (30 minit).....	8
B. Lis referans (70 minit).....	14
C. Plan pwoteksyon (45 minit)	17
D. Je de wòl ak pasyan (2 zèdtan)	21
E. Fanm ansent ak fanm k ap bay tete (1 nèdtan).....	26
F. Negosyasyon kapòt (60 minit)	32
G. Sipò pou devwale (2 zèdtan)	35

EGZÈSIS REGILYE: Kijan pou sèvi ak gid entèvyou yo 42

1. Entwodiksyon (30 minit)	43
2. Ki itilite yon Gid entèvyou. (1 nèdtan)	44
3. Sa yon sant sante bezwen (45 minit).....	48
4. Imajine yon konvèsasyon ak yon pasyan (15 minit)	52
5. Pratik itilizasyon Gid entèvyou a (75 minit).....	55

EGZÈSIS OPSYONÈL:

Devlopman kapasite pwofesyonèl
lasante

Gade sesyon A a G. Pou chak sesyon, si tout pwofesyonèl sante ki nan fòmasyon an pran fòmasyon ki koresponn ak kèk nan egzèsis yo, ou pa bezwen refè egzèsis sa yo avèk yo, men si tout egzèsis yo nouvo pou yo, fè yo tout. Apre sa, fè egzèsis regilye yo.

Sipò

A. Konprann tretman 72 zè a

(30 minit)

Nòt pou fasilite a:

Egzèsis sa a fèt pou montre pwofesyonèl sante kijan pou yo sèvi ak **Gid entèvyou sou vyolans seksyèl**. Li kapab bon pou lòt kalite moun tou ki vle konprann tretman 72 zè a pou yo kapab ede fanm ki sibi vyolans seksyèl. Tretman 72 zè a, se sa yo rele an Franse “prophylaxie post-exposition”, (prevansyon apre kontak) ki se yon medikaman ki diminye chans yon moun pou li vin enfekte ak VIH/SIDA aprè li antre an kontak ak viris la.

Objektif

- Ede patisipan yo aprann kouman pou yo byen detèmine ki lè yon pasyan bezwen tretman 72 zè, sa yo rele en Franse “prophylaxie post-exposition” (prevansyon apre kontak).

Preparasyon

- Fè ase kopi gid entèvyou sou vyolans seksyèl pou tout patisipan yo.
- Fotokopye epi dekoupe kesyon n ap jwenn apre espikasyon sa yo, epi mete yo nan yon panye.
- Nan moman dokiman fòmasyon sa a te ekri (an 2014), Ministè Sante Piblik, ak “Concertation Nationale contre les violences faites aux femmes” te genyen yon Fich Teknik ki detaye tretman pou viktim vyolans seksyèl yo. Fich Teknik sa a sèvi referans pou tout pwofesyonèl sante ann Ayiti. W ap jwenn yon kopi Fich Teknik sa a pi lwen, apre sesyon fòmasyon sa a. Anvan ou sèvi avè l, ou dwe verifiye si Fich Teknik sa a poko chanje, oswa si yo poko ranplase li ak yon lòt. Pou ou kapab konnen sa, ou toujou kapab chèche pwotokòl OMS sou tretman 72 zè ki pi resan an. Depi ou jwenn pwotokòl ki pi resan an, fè fotokopi pou tout patisipan yo.
- Fotokopye **“Nòt sou kit pòs-vyòl”** la, ak 3 pwen li yo, ki vini apre espikasyon sa yo, pou tout patisipan yo.
- Pote 2 ou 3 gwo fèy papye, ak makè.

Etap

- Esplike patisipan yo: *“Egzèsis sa a ap ede nou konprann tretman 72 zè a, sa yo rele an Franse “prophylaxie post-exposition”, (prevansyon apre kontak) ki se yon tretman medikaman ki diminye chans pou yon moun vin enfekte ak VIH/SIDA, apre li antre an kontak ak viris la. Malgre jou k ap swiv vyolans seksyèl la ap yon moman difisil pou moun ki te sibi li a, nou dwe pale de tès VIH/SIDA ak tretman 72 zè a, san pèdi tan pou pwoteksyon pasyan an.”*
- Esplike patisipan yo: *“Moun k ap travay antanke pwofesyonèl sante konnen mo “VIH” ak mo “SIDA” pa ekspriye menm bagay, e yo konnen diferans lan. VIH, se yon viris ki bay divès maladi. Lè maladi sa yo parèt sou moun nan, yo rele ansanm sentòm yo: SIDA. Lè yo di yon moun genyen VIH, oswa li sewopozitif, sa vle di li genyen viris VIH la nan san li, men li*

pa prezante sentòm maladi SIDA. Lè moun nan genyen SIDA, sa vle di kantite viris la nan san li rive yon nivo ki kreye maladi nan kò li, e sentòm SIDA yo parèt sou li. Men, plizyè moun nan kominote a pa konnen mo “VIH” la. Pou rezon sa a, nou prèske toujou sèvi ak mo “VIH/SIDA” nan pwogram sa a, menm nan plizyè ka kote pwofesyonèl sante ta sèvi swa ak mo “VIH”, swa ak mo “SIDA” sèlman, sòf lè sa ta kapab kreye yon pwoblèm konpreyansyon sou sa nou vle di a.”

3. Esplike patisipan yo: “Pwotokol Ministè Sante Piblik ak rekòmandasyon Oganizasyon Mondyal Lasante (OMS) sou tretman 72 zè kapab ede klinik ak lopital ann Ayiti konprann kijan pou bay tretman 72 zè a. Anvan nou gade pwotokòl MSPP ki genyen plis detay, an nou gade kisa regleman OMS vle di an jeneral.”
4. Distribye kopi “Nòt sou tretman 72 zè ak kit pòs-vyòl” bay tout patisipan yo.
5. Esplike jwèt la:
 - a. “N ap separe patisipan yo an 4 ekip.”
 - b. “Chap ekip ap gen pou yo pran yon kesyon sou tretman 72 zè nan panye a, y ap bay nimewo kesyon an, epi y ap li kesyon an byen fò pou tout patisipan yo tande.”
 - c. “Chak ekip gen **1 minit** pou yo prepare yon repons. Yo va sèvi ak Gid pou entèvyou sou vyolans seksyèl ak Nòt sou tretman 72 zè ak kit pòs-vyòl la, pou ede yo fè sa.”
 - d. “Aprè **1 minit**, ekip ki te pran kesyon an ap bay repons yo a, epi y ap esplike repons lan. Si ekip la pa ka reponn, ekip ki sou bò dwat yo a ap gen chans pou li bay repons pa l. Y ap kontinye konsa, jiskaske yon ekip bay yon repons ki kòrèk.”
 - e. “Depi yon ekip bay yon repons kòrèk, pwochen ekip la ap chwazi yon lòt kesyon nan panye a. Fè 2 tou konsa, sa vle di pou chak ekip gen chans rale 2 kesyon nan panye a.”
6. Mande patisipan yo divize tèt yo an 4 gwoup. Fè yo konte tèt yo kòmanse sou 1 rive sou 4 jiskaske chak moun genyen yon nimewo, epi y ap fòme yon ekip ak lòt moun ki genyen menm nimewo a.
7. Kòmanse jwèt la. Lè yon ekip bay nimewo kesyon an, fasilite ap ekri kesyon an sou gwo fèy papye a, pou tout moun kapab wè li. Ekip yo ap genyen 1 minit pou yo reflechi ansanm sou repons lan, selon sa yo li nan Gid entèvyou sou vyolans lan, oswa nan Nòt sou tretman 72 zè ak kit pòs-vyòl la.
8. Lè 2zyèm tou a fini, fè tout moun konpliman, epi di yo mèsi pou patisipasyon yo.
9. Distribye kopi pwotokòl Ministè Sante Piblik ki pi resan an, epi bay patisipan yo 1 minit pou yo gade li. Di yo, y ap kapab gade li plis an detay lakay yo, epi nan klinik yo.
10. Fè rezime egzèsis la ak pwen ki pi ba yo:
 - a. “Lè pwofesyonèl sante konprann ki lè pou yo bay tretman 72 zè a, yo kapab bay moun ki sibi vyolans seksyèl pi bon sèvis.”
 - b. “Dapre eksperyans Ministè Sante Piblik ak Oganizasyon Mondyal Lasante a fè, yo ta dwe bay tretman 72 zè a tousuit si fi a vin pran swen mwens pase 72 èdtan apre yo fin fè kadejak, oswa lòt vyolans seksyèl sou li. Yo ta dwe ba li 3 jou pou li pran tès VIH/SIDA a. Si tès la pozitif, yo ta dwe sispann tretman 72 zè a. Si tès VIH/SIDA a negatif, yo ta dwe fin ba li rès tretman 72 zè a.”

Nòt sou tretman 72 zè ak kit pòs-vyòl

Nòt: Anpil klinik ann Ayiti sèvi ak “Kit pòs-vyòl” la, ki genyen 3 medikaman ladan n:

1. **Tretman 72 zè kont VIH/SIDA.**
Yo dwe ba li nan espas 3 jou maksimòm apre agresyon seksyèl la.
2. **Medikaman kont gwosès,** pou sivivan an pa tonbe ansent.
Yo dwe ba li nan espas 5 jou maksimòm apre agresyon seksyèl la (menm si se apre 3 jou).
Remak: Pou li pi senp, pwotokòl Ministè Sante Piblik 2006 la di se nan espas 3 jou, menm jan ak delè pou tretman kont VIH/SIDA a, men pwotokòl Òganizasyon Mondyal Sante ki pi resan an di se nan espas 5 jou pou tretman kont gwosès.
3. **Medikaman pou anpeche oswa geri enfeksyon moun pran nan fè bagay**
(an Franse: IST [Infections sexuellement transmissibles]).
Yo konn ba li menm apre 5 jou fin pase apre agresyon seksyèl la.

Kidonk, lè sivivan an parèt nan klinik la nan 4triyèm, oswa nan 5kyèm jou apre agresyon seksyèl la, yo pa ba li tretman 72 zè a, men yo ba li 2 lòt medikaman yo (kont gwosès, epi kont IST). Si sivivan an parèt apre 5 jou, ou plis, yo sèlman ba li 3zyèm medikaman an, ki kont IST, si li bezwen li.

Konprann tretman 72 zè a KESYON

No. 1:

Yon fi vini nan klinik la sou 6 jou apre li te sibi yon kadejak. Li te pè vin pi bonè, men li panse li bezwen doktè tyeke li. Èske w ap ba li tretman 72 zè a?
Si wi, poukisa? Si non, poukisa?

No. 2:

Yon fi vini nan klinik la sou 70 zèdtan apre li te sibi yon kadejak. Li boulvèse, men li vle pran tès VIH/SIDA a. Èske w ap ba li tretman 72 zè a?
Si wi, poukisa? Si non, poukisa?

No. 3:

Yon fi vini nan klinik la 3 zèdtan apre li te sibi yon kadejak. Li pa konprann byen, epi li pa vle pran tès VIH/SIDA a. Èske w ap ba li tretman 72 zè a?
Si wi, poukisa? Si non, poukisa?

No. 4:

Yon fi vini nan klinik la sou yon jou apre li te sibi yon kadejak. Li genyen rezilta dènye tès VIH/SIDA li a (Yo te teste li, sa gen 3 semèn, epi tès la te negatif). Èske w ap ba li tretman 72 zè a?
Si wi, poukisa? Si non, poukisa?

No. 5:

Yon fi vini nan klinik la sou 2 jou edmi apre li te sibi yon kadejak. Li aksepte fè tès VIH/SIDA sou plas, e tès la pozitif. Èske w ap ba li tretman 72 zè a?
Si wi, poukisa? Si non, poukisa?

No. 6:

Yon fi vini nan klinik la sou 48 èdtan apre li te sibi yon kadejak. Li bezwen swen doktè, men li pa vle pran tès VIH/SIDA a. Èske w ap ba li tretman 72 zè a?
Si wi, poukisa? Si non, poukisa?

No. 7:

Yon sivivan kadejak vini nan klinik ou anvan 72 zè fin pase depi agresyon an. Li tou fè yon tès VIH/SIDA ki soti pozitif. Ou dwe bay li tretman 72 zè a pandan 3 jou epi apre sa, ou dwe sispann. Se vre oswa se pa vre?

No. 8:

Si yon sivivan kadejak vini nan klinik la 1nè apre yo fè kadejak, oswa yon lòt vyolans seksyèl sou li, men li pa vle pran tès VIH/SIDA a, ou ta dwe bay li tretman 72 zè a, epi ba li 3 jou pou li deside si li vle fè tès VIH/SIDA a.
Se vre, oswa se pa vre?

Konprann tretman 72 zè a KESYON

No. 1: Non, ou p ap ba li tretman 72 zè a paske abi seksyèl la gen plis pase 72 èdtan.

No. 2: Wi, w ap ba li tretman 72 zè a tousuit paske vyolans seksyèl la te pase sa fè mwens pase 72 èdtan.

No. 3: Wi, ou ba li tretman 72 zè a tousuit, epi apre sa ou ba li 72 èdtan pou li deside si li vle pran tès VIH/SIDA a. Si apre 72 èdtan an li refize, ou mèt sispann bay tretman 72 zè a.

No. 4: Wi, w ap ba li tretman 72 zè a tousuit paske li pa te gen VIH/SIDA 3 semèn anvan li te sibi vyolans seksyèl la.

No. 5: Non, ou pa ba li tretman 72 zè a, paske li te gen tan genyen VIH/SIDA anvan agresyon an deja. Tretman 72 zè a pa ka pwoteje li kont VIH/SIDA ankò.

No. 6: Wi, w ap ba li tretman 72 zè a tousuit paske li gen tan toujou pou li deside si li vle pran tès VIH/SIDA a. Si li refize apre 72 èdtan, ou dwe sispann bay tretman 72 zè a.

No. 7: Non, se pa vre. Ou pa dwe ba li tretman 72 zè a, paske li gen tan genyen VIH/SIDA deja, e tretman 72 zè a p ap itil li ankò. Men, ou kapab ede li jwenn medikaman anti-retroviral (ARV) nan dozaj ki bon pou li.

No. 8: Wi, se vre. Ou ta dwe ba li 3 jou pou li deside pran tès la, paske 3 jou egal 72 zè.

SA KI POU FÈT NAN SANT SANTE LÈ YON FANM KI SIBI VYOLANS PREZANTE

FICH TEKNIK

AKÈY

Resevwa moun lan san temwen + Tande byen sa moun lan ap di + Tande l'avèk tèt frèt

- Koute, san bay moun lan presyon, san ou pa montre santiman pa ou, san mete ni wete sou sa k pase a
- Fè moun lan konnen ki bò li ka jwenn swen. Gen de fwa, nan sant sante ki pa entène moun, oubyen leswa, se moun ki resevwa fanm lan an premye a ki oblije egzaminen l, epi ba li premye swen yo. Kidonk fòk moun sa a konnen byen ki sa pou li fè.

EGZAMNEN AK TRETMAN

A) Egzaminen tout kò moun lan epi fè tretman pou li

- Anvan 3 jou (72 è)
- Apre 3 jou (72 è)

B) Fè egzamen laboratwa ki posib selon lopital la oubyen sant sante kote viktim lan rive a (gade nan manwèl la)

Tretman pati ki blese yo

- Tretman pou geri

- Tretman pati ki blese yo (pansman, koud) • Grenn pou doulè (parasetamol) • Grenn pou enfeksyon
- Grenn kalman (si sa nesesè, dyazepam 5 miligram)

- Tretman pou fè prevansyon :

- Si moun nan te byen vaksinen kont tetanòs e sa gen mwens pase 10 lane epi blesi yo byen pwòp nou pa bezwen bali sewòm antitetanik. Ba li yon dòz rapèl vaksen kont tetanòs
- Nan lòt ka yo ba li -SAT oubyen sa ki pi bon-gamablobilin ki soti nan kò moun (gamaglobulines antitetaniques humaines) plis you dòz vaksen kont tetanòs. Fè li sonje pou li pran yon dezyèm dòz apre 1 mwa

PREVANSYON IST (enfeksyon moun pran nan fè sèks)

Pou granmoun ak timoun ki gen pase 14 an

Rx : -Penisilin (Pénicilline Benzathine) 2.400.000U
-Sipwofloksasin (Ciprofloxacin) 500mg
-Metwonidazòl (Métronidazol) 2gr
-Doksisiklin (Doxycycline) 100mg, 2 fwa/jr/7jou

Pou timoun ki pako gen 14 an epi ki peze mwens pase 100 liv

Rx : -Piki penisilin Benzatin 50.000 U pou chak kilo(2 liv), nan yon sèl doz
-Sefiksìn 8 miligram oubyen seftriaksòn 125 a 250mg IM yon sèl dòz
-Metwonidazòl 5 miligram pou chak kilo(2 liv), 3 fwa/jou pandan 7 jou
-Erythromicine 50 mg pa kilo (2 liv) pa jou san nou pa depase 500 miligram 4 fwa pa jou pandan 7 jou

Ka espesyal 1

Si moun lan fè alèji ak penisilin, ba li bwè:
Doksisiklin 100mg 2 fwa/jou/14 jou oubyen
Tetrasiklin 500mg 4 fwa/jou/15 jou

Ka espesyal 2

Fanm ansent ou nouris
Pa bay sipwofloksasin ni doksisiklin.
-Nan plas sipwofloksasin bay seftriaksòn (ceftriaxone) 500mg, yon sèl dòz oubyen sefiksìn (cefixime) 400mg, yon sèl dòz.
-Nan plas doksisiklin nan bay eritwomisin 500 mg 4 fwa/jou/7 jou oubyen Azitwomisin (Aztromycine) 2 konprime 500 mg ou sèl kou

Ka espesyal 3

Fanm ansent ki fè alèji ak penisilin
Rx : -Eritwomisin 500 miligram
4 fwa pa jou pandan 15 jou

Ka espesyal

Timoun ak jenn moun ki fè alèji ak penisilin
Rx :
-50mg Eritwomisin pa jou pou chak kilo (2 liv), men divize li an 4 dòz, pran l pandan 15 jou.
Pa depase 500mg

POU ANPECHE YON GWOSÈS

Atansyon : apre yon kadejak, fòk gen yon tretman ki fèt prese prese pou anpeche viktim nan ansent (planing prese prese). Pa kite 3 jou (72 è) gen tan pase !!!

Pwotokòl 1

- Grenn ki gen 750 µg levonòjestrèl (Postinò) :
- Premye dòz : 1 grenn
- Dezyèm dòz : 1 grenn

Pwotokòl 3

- Grenn planing ki gen 30 µg etinilestradyòl ak 150 µg levonòjestrèl oubyen 300 µg nòjestrèl (Nòdèt, Lo-femenal) :
- Premye dòz : 4 grenn
- Dezyèm dòz : 4 grenn

Pwotokòl 2

- Grenn planing ki gen 50 µg etinilestradyòl ak 250 µg levonòjestrèl oubyen 500 µg nòjestrèl (Neyojinon, Ejinion) :
- Premye dòz : 2 grenn
- Dezyèm dòz : 2 grenn

Pwotokòl 4 (Sèvi ak pwotokòl sa a sèlman si nou bare vre. Li ka bay vomisman ki va anpeche lòt medikaman yo aji kòm sa dwa)

- Grenn planing ki gen 30 µg levonòjestrèl (Mikwoliti) :
- Premye dòz : 25 grenn
- Dezyèm dòz : 25 grenn

PREVANSYON ENFEKSYON VIH/SIDA KAY FANM OUBYEN TIFI KI SIBI KADEJAK

- Chèche konnen ki sant sante oubyen lòt enstitisyon nan kominote a ki bay sèvis sa yo
- Akonpaye fanm lan oubyen tifi a nan youn ladan yo oubyen mande yon manm fanmi l akonpaye l

TOUT PYÈS KI KA SÈVI KÒM PRÈV POU LAJISTIS

- Tès laboratwa
- Rad viktim lan
- Sètifika medikal la dwe di sa ki ekri nan dosye medikal la

SWIVI MEDIKAL AK REFERANS

- Planifye ansanm ak viktim lan dat li gen pou l tounen nan sant lan.
- Fè yon manm pèsone l la oubyen yon manm fanmi akonpaye l, swa yon kote li ka jwenn sipò sikolojik, swa yon kote li ka fè ladesant, swa nan yon enstitisyon ki ka ede l fè demach bò kote lajistis.

B. Lis referans

(70 minit)

Objektif

- Montre nesese pou nou konnen ki kote nou kapab refere sivivan yo nan zòn nan.
- Montre kòman pou moun kreye yon lis referans.

Preparasyon

- Fotokopye **Tablo pou lis referans** lan ki nan fen espikasyon sa yo, pou nou ka distribye yo bay tout patisipan yo.
- Kwoke 3 gwo fèy papye sou mi an.
- Asire chak patisipan genyen yon plim, oubyen yon kreyon.

Etap

Pati A—Enfòmasyon de baz sou referans

1. Esplike patisipan yo:
 - “*Pou yon fi ki sibi vyolans, oubyen ki genyen VIH/SIDA, lè nou ba li referans pou li jwenn lòt sèvis nan kominote a, sa ap pèmèt li jwenn sipò li bezwen nan men yon seri moun. Sa ka pèmèt moun k ap ofri sèvis yo, pou yo jwenn ak moun ki bezwen yo, yon jan pi fasil.*”
2. Mande patisipan yo: “*Poukisa li enpòtan pou nou konnen moun ak kote nan kominote nou an nou kapab refere fi ki sibi vyolans, oubyen ki genyen VIH/SIDA?*”
 - a. Mete yon tit nan tèt gwo fèy papye a: “**Poukisa moun bezwen referans**” Make repons patisipan yo sou gwo fèy papye a.
 - b. Veye pou yo pale sou pwèn sa yo: Referans kapab ede fi ki sibi vyolans anpil. Sèvis sa yo kapab ede fi yo soti nan sitiyasyon vyolans, epi sa ka menm sove lavi yo!
 - c. Epi, pale sou ki kote pou nou voye sivivan yo, si pa genyen sèvis pou sa nan kominote a. Nan ka sa a, pale sou konkou pasyan yo kapab resevwa nan men fanmi yo, zanmi yo, oswa vwazinaj yo.
3. Mande patisipan yo: “*Lè pwofesyonèl sante a rele yon lòt klinik pou li refere yon sivivan, èske li dwe esplike ka sivivan an?*”
 - a. Fè patisipan yo sonje règ konfidansyalite a, ki vle di yon pwofesyonèl sante p ap pataje enfòmasyon sou ka yon sivivan ak lòt moun (menm ak yon lòt pwofesyonèl kote l ap refere sivivan an), toutotan sivivan an pa ba li otorizasyon klè, ak tout konsyans li, sou kisa egzakteman li kapab pataje.
4. Esplike patisipan yo: “*Genyen 2 tip dokiman nou pral bezwen pou refere sivivan yo bay lòt sèvis. Premye dokiman an, se yon **lis referans** ki bay tout kote ou kapab voye sivivan an nan kominote a, ak yon seri enfòmasyon itil sou kote a. 2zyèm dokiman an, se yon **fòm referans** kote w ap mete enfòmasyon pa w, epi w ap remèt li bay sivivan an, pou li kapab*

bay li kote ou refere li a, konsa lòt enstitisyon an ap konnen se ou ki voye moun nan (yon egzantp se yon kat de vizit ak non w, non enstitisyon w lan, tit ofisyèl ou, epi tout done pou yo kontakte w). Se sou **lis referans** lan nou pral travay kounye a.”

Mande patisipan yo: “Ki enfòmasyon enpòtan nou bezwen ranmase lè n ap kreye yon lis referans?”

- a. Ekri tit sa a sou yon lòt gwo fèy papye: “Enfòmasyon pou lis referans” Make repons patisipan yo anba tit la.
- b. Veye pou yo bay omwens pwen sa yo: non biznis la/òganizasyon an/klinik la, adrès presi, kalite sèvis li bay, moun pou kontakte, pri sèvis yo, lè li ouvè, nimewo telefòn.

Pati B—Kreye yon lis referans

1. Esplike patisipan yo: “Pwochen egzèsis la ap montre nou kijan pou nou ranpli yon lis referans.”
2. Remèt tout patisipan yo yon kopi **Tablo pou lis referans** vyèj la, epi veye pou yo tout genyen plim, oswa kreyon pou ekri.
3. Esplike egzèsis la: “Si genyen moun ki soti nan plizyè kominote diferan, se pou nou fè yon ti gwoup ak moun ki soti nan menm kominote yo. N ap genyen **20 minit** pou nou pale ak lòt patisipan yo sou sèvis pou sivivan kadejak, lòt vyolans sou fanm, oswa VIH/SIDA, ki egziste nan kominote nou an. Se pa yon kous, ni yon konpetisyon li ye. Travay nou, se ranmase plis enfòmasyon posib ki kapab ede nou ranpli tablo a pou nou kreye yon lis referans. Mete sèlman sa nou konnen ki vre toutbon. Pa mete okenn bagay nou pa sèten. Pou sa nou pa fin sèten, ak sa nou poko konnen yo, chwazi yon moun nan mitan nou, ki pral fè plis rechèch pi devan, pou li ranmase enfòmasyon ki verifye, epi n a ajoute yo sou lis la pi ta.

Nòt: Si n ap fè fòmasyon sa a nan yon kominote ki pa gen sèvis fòmèl, mande patisipan yo pou yo brase lide sou ki moun ki ta ka ofri fi k ap sibi vyolans, oubyen ki genyen VIH/SIDA, sipò yo bezwen an (egzanp: lidè fanm, lidè relijye, oswa grandèt).

4. Apre patisipan yo fin pase 20 minit ap ranpli tablo referans lan, fè gwoup la tounen nan yon gwo sèk.
5. Di patisipan yo: “Petèt nou pa t gen tan jwenn tout enfòmasyon nèt nou ta bezwen mete nan tablo referans lan. Kijan nou ta kapab kontinye ranmase enfòmasyon pou konplete lis referans yo pou klinik pa nou an? Nòt: Atansyon! Nou dwe asire nou mete sèvis pou vyolans sou fanm - ak ni vyolans seksyèl, ni vyolans konjigal ladan n, ni lòt òganizasyon, ansanm ak lòt moun enfòmèl ki konn ede nan kalite sityasyon sa yo, nan zòn nou an”
 - a. Ekri tit sa a sou dènye gwo fèy papye a: “Kijan pou nou kreye yon lis referans” Make repons patisipan yo sou fèy la, anba tit la.
 - b. Veye pou yo pa bliye bay lide sa yo: kout fil, vizite divès kote ki ofri sèvis yo, epi pale ak lòt klinik pou wè si yo gen lis referans pa yo ou te ka itilize pou ou kòmanse fè lis pa w.
6. Fè rezime egzèsis la:
 - a. “Bay pasyan yo referans, kapab pèmèt moun ki te pè pale sou pwoblèm yo, jwenn sipò yo bezwen an.”
 - b. “Lè nou bay pasyan an bon detay, tankou yon adrès presi ak yon nimewo telefòn ki mache, sa ogmante posiblite pou pasyan an jwenn sipò li bezwen an, san pwoblèm.”
 - c. “Lè nou pran tan pou nou kreye lis referans lan kounye a, sa ap pèmèt pèsònèl klinik nou an travay pi byen, epi konsa, y ap kapab ofri pi bon sèvis.”
 - d. “Yon lis referans itil anpil lè nou sèvi avèk li ansanm ak gid pou entèvyou a. Lè nou gen 2 resous sa yo, nou ka pote gwo chanjman nan lavi fi.
 - e. “N ap bezwen konplete lis nou an, pou li toujou ajou, epi mete li disponib pou pèsònèl k ap travay nan klinik nou an.”
7. Fè patisipan yo konpliman pou bon travay yo, epi remèsye yo pou patisipasyon yo.

Tablo pou lis referans

[illegible]

C. Plan pwoteksyon

(45 minit)

Objektif

- Reflechi sou koze “pwoteksyon” ak sekirite an jeneral.
- Brase lide sou jan pou kreye yon plan pwoteksyon ak pasyan yo.
- Fè pratik nan ede yon pasyan ki sibi, oswa ki pè sibi vyolans nan men mari li, oswa menaj li, reflechi sou yon plan konkrè pou li pwoteje tèt li pi byen, lè li nan ka.

Preparasyon

- Kole yon gwo fèy papye sou mi an.
- Fè ase kopi paj “**Kijan pou ede yon pasyan kreye yon plan pwoteksyon**” pou chak patisipan jwenn youn.

Etap

Pati A— Konesans de baz nan zafè pwoteksyon

1. Rasanble patisipan yo nan yon gwo sèk.
2. Esplike: “*Nan egzèsis sa a, nou pral aprann kijan pou nou kreye yon plan pwoteksyon, epi pou nou brase lide sou sa ansanm ak pasyan ki sibi vyolans, oubyen ki santi yo kapab sibi vyolans nan men mari yo, oswa menaj yo.*”
3. Esplike: “*Lè yon fi devlope yon plan pou pwoteje tèt li, li idantifye sa li pral fè, oubyen kote pou li ale, si ta gen vyolans. L ap pran yon ti tan pou li reflechi sou jan pou li pwoteje tèt li, ak pitit li, si sa nesèsè.*”
4. Kontinye konsa:
 - a. “*An nou fè yon ti reflechi sou pawòl ‘pwoteksyon’ an.*”
 - b. “*Pou kòmanse m ap di ‘pwoteksyon vle di sekirite.’ Moun k ap pale apre m nan ap repete sa mwen di, epi l ap ajoute yon lòt mo.*”
 - c. “*Nou tout ap pale, youn apre lòt. Lè nou rive sou ou, ou dwe di dabò: ‘pwoteksyon vle di sekirite’ epi apre sa w ap di sa moun ki te pale anvan w nan di deja. Apre w fin repete mo sa, w ap ajoute yon nouvo mo nan lis la.*”
 - d. “*Si w bliye youn nan mo youn nan patisipan ki te anvan w nan te di, mande gwoup la ede w. Kontinye jiskaske tout moun fin pase.*”
5. Pou fè yon rezime, sèvi ak pwèn sa a: “*Pwoteksyon kapab genyen plizyè sans pou divès moun.*”

1. Di patisipan yo: *“Sonje, yon plan pwoteksyon pou yon pasyan, se tout mezi pasyan an ap prepare davans pou sizoka li bezwen pwoteje tèt li, lè li an danje pou li sibi vyolans nan men mari li, oswa menaj li. Wòl ou, se gide pasyan an nan kreye plan pwoteksyon li a, epi pèmèt li genyen yon bon plan ki prevwa tout bagay ki kapab pase. Kounye a, nou pral fè yon egzèsis kote n ap kreye yon plan pwoteksyon ansanm.”*
 2. Bay chak patisipan yon kopi paj ki gen fraz **“Kijan pou ede yon pasyan kreye yon plan pwoteksyon”**. Li paj la, yon jan pou tout moun ka swiv, e byen konprann sa ki sou li a. Esplike patisipan yo, pwofesyonèl lasante kapab sèvi ak kesyon sa yo pou yo ede pasyan yo kreye yon plan pwoteksyon.
 3. Mande pou 2 volontè vin fè yon je de wòl devan tout gwoup la, kote yon volontè ap jwe wòl pasyan an, e lòt volontè a ap jwe wòl pwofesyonèl sante k ap sèvi ak kesyon yo, pou ede pasyan an kreye yon plan pwoteksyon. Di yo: *“Lis kesyon yo, se yon gid li ye. Se pou nou adapte nou ak pasyan ki anfas nou, pou nou vini ak kesyon ki tonbe daplon ak sitiyasyon pa l. Konsa, selon pasyan an, nou kapab modifye kesyon yo, epi ajoute lòt kesyon ki pa nan lis la, pou ede li reflechi sou tout ka ki kapab rive, e sou tout resous posib li kapab jwenn pou pwoteksyon l.”*
 4. Mande gwoup la bay fidbak, pou yo sijere kijan sa te ka fèt pi byen toujou. Bay konsèy pa w tou.
 3. Di patisipan yo, yo pral fè pratik menm je de wòl yo sot wè a. Mande yo pou yo òganize tèt yo 3 pa 3. Yon moun ap jwe wòl pwofesyonèl sante a, yon lòt moun ap jwe wòl pasyan an, epi 3zyèm moun nan ap jwe wòl obsèvatè k ap bay 2 aktè yo fidbak sou kijan yo te jwe wòl yo, lè yo fini. Pwofesyonèl sante a ap sèvi ak kesyon ki sou papye a pou li ede pasyan an kreye yon plan pwoteksyon.
- Esplike yo, yo p ap rejwe wòl yo devan gwoup la annapre, men tout moun ap brase lide sou eksperyans lan.
- Di yo y ap genyen 8 minit pou yo fè sa, epi w ap sikile nan diferan ti gwoup pou gade jan y ap fè li.
4. Fè yo fè pratik la, sikile nan diferan ti gwoup pou gade jan y ap fè li, epi kanpe aktivite a apre 8 minit.
 5. Di yo moun ki te jwe wòl obsèvatè yo genyen 2 minit pou yon bay 2 aktè yo fidbak sou jan yo te jwe wòl yo.
 6. Kanpe aktivite fidbak la apre 2 minit.
 7. Mande patisipan yo:
 - a. *“Kisa nou te aprann pandan nou t ap kreye plan pwoteksyon an?”*
 - b. *“Kijan nou kapab byen ede pasyan an pou li kreye yon bon plan pwoteksyon?”*

Fè gwoup la brase lide sou kesyon an, ba yo ti poul sa yo nan deba a:

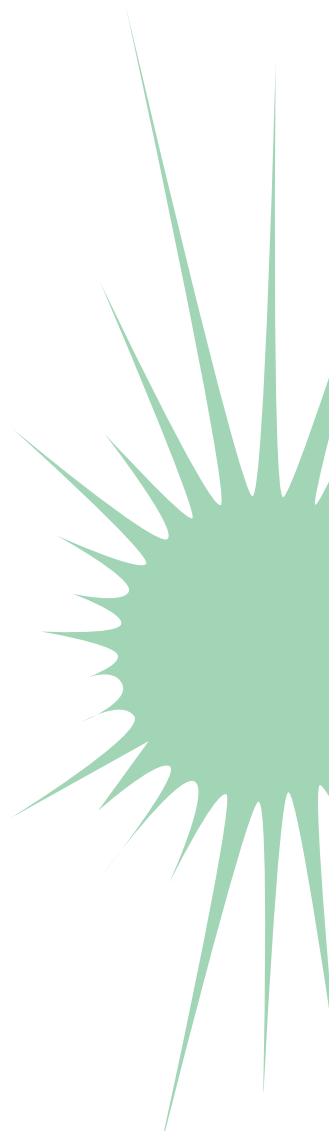
- *“Ede pasyan nou an prepare yon plan pwoteksyon, men pa prepare l pou li. Poze kesyon, epi bay kèk egzanp pou ede li idantifye pwòp bezwen pa li, ak pwòp sitiyasyon pa li. Fè li sonje li genyen konesans ak pouvwa pou li decide ki sa ki pi bon pou plan pwoteksyon li an.”*

- *“Sijere pou pasyan an aprann plan pwoteksyon li an pa kè, olye pou li ta ekri li yon kote. Si yon mari, oswa yon menaj ki vyolan jwenn yon plan pwoteksyon sou papyè, sa ka mennen nan vyolans.”*

8. Fè rezime egzèsis la ak pwen sa yo:

- “Plan pwoteksyon itil pou fi ki sibi vyolans, men ki pa ko pare pou yo kite relasyon an. Plan yo itil tou pou fi ki santi yo an danje pou sibi vyolans.”*
- “Lè pwofesyonèl sante yo pale de plan pwoteksyon ak pasyan yo, yo ka bay pi bon sèvis, epi yo kapab pèmèt fi ki an danje pou yo sibi vyolans, oubyen pou yo trape enfeksyon VIH/SIDA akòz vyolans, pwoteje sante yo.”*
- “Lè nou pale de plan pwoteksyon ak pasyan yo, sa ap pèmèt yo devlope kapasite yo pou yo pwoteje tèt yo, e sa ba yo plis pouvwa nan pwoteksyon tèt yo tou.”*

9. Fè patisipan yo konpliman pou bon travay yo, epi remèsye yo pou patisipasyon yo.

Kijan pou ede yon pasyan kreye yon plan pwoteksyon

Kesyon gid

Nòt pou pwofesyonèl lasante:

Objektif jeneral plan pwoteksyon an se pou ede yon pasyan ki ap sibi vyolans nan men mari li, oswa menaj li, pou li reflechi sou kèk mezi pratik li kapab pran pou pwoteje tèt li pi plis. Sa vle di, ou p ap sèvi ak plan pwoteksyon an pou moun ki pa sibi vyolans, oubyen ki pa pè vyolans lakay li.

Pou sa ki bezwen plan pwoteksyon an, sonje: lis kesyon yo, se yon gid li ye. Se pou ou adapte w ak pasyan ki anfas ou, pou ou vini ak kesyon ki tonbe daplon ak sitiyasyon pa l. Konsa, selon pasyan an, ou kapab modifiye kesyon yo, epi ajoute lòt kesyon ki pa nan lis la, pou ede li reflechi sou tout ka ki kapab rive, e sou tout resous posib li kapab jwenn pou pwoteksyon l.

1. Èske mari w, oswa menaj ou, ba ou siy li ta ka fè vyolans sou ou? Èske ou ta ka kite kay la anvan sa rive fèt, oubyen ou ta ka fè yon moun konn sa pou li vin ba ou jarèt?
2. Èske ou genyen vwazen ou kapab pale avèk yo, pou yo ta vin ede w sizoka ou ta genyen yon ijans?
3. Èske genyen yon siy, oswa yon bagay ou ta ka sèvi pou fè vwazinay la konnen ou bezwen èd ann ijans?
4. Si misye a ta vin vyolan, èske genyen yon kote nan kay la ou ta ka ale, pou li pa ka manyen w, oswa pou lòt moun tande w, oubyen ankò yon kote ki prezante mwens danje dirèk, tankou lwen dife, kouto, oswa zam nan kay la?
5. Èske genyen zam nan kay la? Èske ou kapab retire yo, oswa kache yo?
6. Ki kote ou ta ka ale an ka dijans (tankou kay fanmi, kay vwazen, kay kèk lidè nan kominote a, elatriye)?
7. Èske ou kapab prepare yon valiz dijans, ki genyen ladan li kèk rad de rechanj, yon ti lajan, kle ou bezwen yo, nimewo telefòn enpòtan, ak kopi dokiman enpòtan ou ta bezwen si ou ta oblije kite kay la britsoukou? Èske ou kapab kache valiz sa a lakay ou, oswa kay yon zanmi, oubyen yon vwazinay? Kisa ou panse ki ta enpòtan pou ou mete nan valiz sa a?

D. Je de wòl ak pasyan

(2zèdtan)

Nòt pou fasilite a

- Yo kapab itilize egzèsis sa a pou tou le 3 gid pou entèvyou yo, men li pi itil pou moun k ap sèvi ak Gid entèvyou sou VIH/SIDA.

Objektif

- Fè pratik je de wòl ak pasyan.

Preparasyon

- Kwoke yon gwo fèy papye sou mi an.
- Fè plizyè fotokopi paj “Sitiyasyon pasyan” ki nan fen egzèsis sa a, epi dekoupe chak sitiyasyon pasyan apa, pou chak ti gwoup 3 moun kapab jwenn youn, menm si genyen gwoup ki jwenn menm Sitiyasyon.
- Prepare yon gwo fèy papye ak tèks ki pi ba a ekri sou li, epi mete li sou kote:

Je de wòl ak pasyan: Kesyon kle

1. KIYÈS
2. KI KOTE
3. KI LÈ
4. KI JAN
5. KI REYAKSYON

Etap

Pati A—Poukisa pou nou sèvi ak je de wòl?

1. Esplike patisipan yo:
 - “Nan egzèsis sa a, nou pral wè ki enpòtans sa genyen pou nou fè ti je de wòl ak pasyan yo. Se yon fason pou ede yo devlope kapasite yo pou yo pwoteje tèt yo.”
 - “Lè pasyan yo fè je de wòl, sa kapab ede yo fè pratik davans sou jan yo kapab abòde kèk sitiyasyon difisil, si yo rive pi devan.”
2. Ekri “Avantaj je de wòl ak pasyan” nan tèt gwo fèy papye a.
3. Mande patisipan yo pou yo di tout avantaj yo panse ki kapab genyen nan fè je de wòl ak pasyan sou kèk koze difisil yo pral genyen pou yo fè sou kesyon sante ak mari yo, menaj yo, oswa yon lòt moun ki pwòch yo. Ekri avantaj yo sou fèy papye a, anba tit ou fèk ekri a.

4. Ensiste sou pwèn ki pi ba yo, si ou wè patisipan yo pa abòde yo:
- Nenpòt pwofesyonèl sante kapab sèvi ak je de wòl, kòmanse depi sou doktè, ale sou enfimyè, rive sou ajan sante kominotè.
 - Je de wòl yo ede fi vin gen plis kapasite pou pale sou koze difisil ak mari yo, oswa menaj yo, oswa ak lòt moun yo konnen.
 - Je de wòl yo ede pasyan yo vin gen plis kapasite pou yo jere sitiyasyon ki mete yo an danje pou yo sibi vyolans. Pa egzanp, fi yo kapab pratike teknik pou yo negosye koze kapòt la, ansanm ak fason pou youn mete lòt okouran si yo genyen VIH/SIDA.
 - Je de wòl yo bay pasyan yo yon chans pou yo reflechi davans sou reyaksyon mari yo, oswa menaj yo, kapab genyen, epi pou yo tou pran desizyon pandan yo nan klinik la, sou sa yo kapab fè nan chak sitiyasyon ki ka rive.
 - Je de wòl yo pèmèt pasyan yo imajine davans kijan yo kapab jere divès sitiyasyon ki ka rive, epi fè pratik sou sa.
 - Je de wòl yo ede pasyan yo reflechi sou pwòp sitiyasyon yo, epi jwenn pwòp solisyon pa yo. Sa pèmèt yo santi pwòp pouvwa pa yo, epi sa vin fè yo pa depann twòp sou pwofesyonèl sante a.

Pati B— Je de wòl ak pasyan

1. Esplike patisipan yo:

- “Nan egzèsis sa a, nou pral fè pratik je de wòl ak pasyan nou.”*
- “Jan nou te pale sou sa talè a, nenpòt pwofesyonèl sante kapab sèvi ak je de wòl pou plizyè sitiyasyon diferan, ak pasyan yo.”*
- “Pou prepare je de wòl la, pwofesyonèl sante a genyen kèk kesyon li pral poze pasyan an, pou li konprann ak kiyès, e nan ki kondisyon pasyan an pral bezwen fè pale difisil la.”*
- “Aprè nou fin jwenn enfòmasyon nou bezwen yo, gras a kesyon yo, lè n ap fè je de wòl la, pwofesyonèl sante a ap jwe wòl mari, oswa menaj, oswa lòt moun pasyan an pral pale avè l la. Pasyan an ap jwe pwòp wòl pa li.”*

Asire w tout patisipan yo byen konprann sa: pou prepare je de wòl la, se yon pwofesyonèl sante k ap poze yon pasyan kesyon. Apre sa, pandan je de wòl la, pwofesyonèl sante a ap jwe wòl mari, oswa menaj, oubyen lòt moun ke pasyan an ap pale avè l la. Pasyan an li menm ap jwe pwòp wòl pa l (kidonk patisipan k ap jwe wòl pasyan an).

2. Kwoke gwo fèy papye ki make “**Je de wòl ak pasyan: Kesyon kle**” sou mi an, epi bay espikasyon sou kesyon kle yo. Asire w tout patisipan yo byen konprann dinamik kesyon yo. Yo dwe konprann kesyon yo, se yon preparasyon pou je de wòl la. Se moun k ap jwe wòl pwofesyonèl sante a ki pral poze kesyon yo, epi moun k ap jwe wòl pasyan an ap reponn yo, anvan yo fè je de wòl la:
- Ak **KIYÈS** ou pral pale?
 - KI KOTE** ki ap pi bon pou fè pale sa a?
 - KI LÈ** ki ap pi bon pou fè pale sa a?

Esplike patisipan yo: “Kesyon kle sa yo itil anpil pou ede pasyan an reflechi sou sityasyon an, epi pran desizyon ki enpòtan pou sante li ak pwoteksyon li. Lè ou fin plizoumwon klè sou 3 premye kesyon sa yo, ou kapab abòde 2 lòt kesyon yo avè l.”

4. **KIJAN** ou pral parèt sou lòt moun nan? **KIJAN** ou pral pale avè l?

5. **KI REYAKSYON** lòt moun nan kapab genyen?

Esplike patisipan yo: “Lè ou genyen yon bon lide sou kijan pasyan an ta renmen abòde koze a, e ki reyaksyon li panse lòt moun nan kapab genyen, ou kapab kòmanse je de wòl la ak pasyan an.”

3. Di patisipan yo: “Nou pral fè yon egzanp je de wòl devan tout moun dabò, epi apre sa, n ap separe an ti gwoup pou nou fè pratik la.
4. Mande 2 volontè pou yon je de wòl k ap fèt devan tout gwoup la, epi fè yon moun li **Sityasyon pasyan No. 1**. an. Fè moun nan li tèks la 2 fwa si nesèsè, epi mande yon patisipan rezime ti istwa a ak pwòp pawòl li.
5. Idantifye kiyès nan 2 volontè yo k ap fè pwofesyonèl sante a, e kiyès k ap fè pasyan an ki genyen 22zan, e ki vle mete mari li okouran li genyen VIH/SIDA, e l ap swiv tretman pou sa. Apre sa, fè yo jwe pati kesyon yo, pou pwofesyonèl sante a vin gen yon bon lide de sityasyon pasyan li, ki tanperaman mari li, e ki tip de relasyon li genyen avè l.
6. Apre sa, mande sa ki jwe pwofesyonèl sante a esplike pasyan an yo pral fè je de wòl la, ki vle di pwofesyonèl sante a pral jwe wòl mari a, pandan pasyan an ap toujou jwe wòl pasyan an, kote l ap di mari li li genyen VIH/SIDA, e l ap swiv tretman pou sa. Moun k ap jwe wòl mari a dwe kenbe tanperaman mari a, jan li esplike nan tèks Sityasyon pasyan an (nan ka sa a se No.1).
7. Esplike: “Moun k ap jwe wòl mari a dwe fè efò pou li montre li genyen tanperaman, oswa reyaksyon ki detaye nan tèks Sityasyon pasyan an.”

Si moun nan sipoze otorite, fè li pratike kijan pou li reprezante sityasyon sa a - pa fè li two fasil pou pasyan an, ni two difisil, pou li pa dekouraje nèt tou. Pa pè montre move kote relasyon an, jan li di sou papye a, pou pasyan an kapab jwe yon sityasyon ki reyalis pou li. Apre ou fin fè je de wòl la, pwofesyonèl sante a dwe asire li ke pasyan an konprann li pa kapab pwomèt li reyaksyon moun nan pral egzakteman menm jan ak je de wòl la, men li kapab bay li kèk lide pou prepare tèt li. Pasyan an pral swiv reyaksyon moun nan pou konnen kisa pou li di nan moman an, epi kijan pou li avanse, e pwofesyonèl sante a ap montre li li kwè nan li, e l ap ankouraje li pou kouraj ak detèminasyon li.

8. Apre yo fin jwe, esplike suit egzèsis la:

- “Kounye a, nou pral travay an gwoup 3 pa 3 moun. N ap pratike je de wòl yon pwofesyonèl sante ap fè ak yon pasyan li, pandan yon obsèvatè ap gade jan je de wòl ap dewoule.”
- “Gwoup yo ap gen 8 minit pou yo kreye e jwe yon ti istwa kote yon pwofesyonèl sante ap fè je de wòl ak yon pasyan, epi yon obsèvatè ap swiv. Istwa a ap baze sou yon Sityasyon pasyan y ap resevwa. Moun k ap fè pwofesyonèl sante a, e ki pral jwe wòl lòt moun nan, apre li fin poze kesyon yo, dwe kenbe tanperaman wòl li jan li esplike nan tèks Sityasyon pasyan an. Sèvi ak istwa nou an pou nou montre yon bon metòd pou moun fè je de wòl ak pasyan yo.”

- “Nan je de wòl yo, pwofesyonèl sante a ap jwe wòl mari, oswa menaj pasyan an, oubyen nenpòt lòt moun pasyan an pral bezwen pale avè l sou sitiyasyon li a (sa ka yon fanmi, yon zanmi, elatriye.) Pasyan an ap jwe pwòp wòl pa li nan sitiyasyon kote l ap pale ak lòt moun nan.”
- “Obsèvatè a ap chita apa, an silans. Li p ap patisipe nan konvèsasyon an. 2 moun k ap fè je de wòl la pa dwe okipe obsèvatè a, pou yo, li pa egziste. Pandan y ap fè jwe wòl yo, obsèvatè a p ap pale, men li kapab pran nòt pa ekri, oswa nan tèt li, pou li fè kòmantè annapre. Le je de wòl nan fini, obsèvatè yo ap genyen 2 minit pou yo fè kòmantè bay 2 moun ki te jwe wòl yo.”

9. Prepare egzèsis la:

- Fè patisipan yo mete tèt yo 3 pa 3, epi distribye Sitiyasyon pasyan yo ba yo. Selon kantite ti gwoup 3 moun, kèk gwoup kapab jwenn menm Sitiyasyon an. Pa gen pwoblèm pou sa.

10. Mande patisipan yo pou yo kòmanse refleksyon yo. Fè gwoup la konnen lè rete **1 minit** sèlman.

11. Lè 8 minit fin pase, fè yo kanpe je de wòl la, epi di obsèvatè yo, yo genyen **2 minit** pou yo fè kòmantè bay 2 moun ki t ap jwe wòl yo.

12. Lè **2 minit** fin pase, fè gwoup yo rasanble nan yon gwo sèk.

13. Mande yon ti gwoup ki volontè pou yo vin jwe ti istwa yo devan tout moun. Y ap kòmanse ak pati kesyon yo, kote pwofesyonèl sante a ap chèche konprann sitiyaasyon pasyan li an byen. Ansuit, y ap fè je de wòl la, kote pwofesyonèl sante a ap jwe wòl mari, oswa menaj, oubyen lòt moun pasyan an, pandan pasyan an ap toujou jwe wòl pasyan k ap fè pale ki delika a ak lòt moun nan (mari, menaj, oubyen lòt). Tout rès patisipan yo ap jwe wòl obsèvatè.

14. Bay yo **5 minit** pou yo jwe ti istwa yo a.

15. Lè yo fin jwe, mande rès patisipan yo kesyon sa yo:

- “Kisa nou te renmen nan je de wòl la?”
- “Kisa yo te ka fè pi byen?”

16. Selon tan an, deside si w ap fè lòt moun jwe istwa pa yo. Ou kapab fè youn ou 2 lòt Sitiyasyon ankò, oubyen ou kapab deside pa fè lòt moun jwe ankò, men w ap mande gwoup la an jeneral kisa yo wè yo te kapab fè pi byen nan jan yo te jwe wòl yo nan ti gwoup 3 moun pa yo a.

17. Apre sa, mande patisipan yo: “Pa rapò ak sa nou aprann nan egzèsis sa a, poukisa li itil pou pasyan an fè je de wòl sa yo?”

18. Fè rezime egzèsis la. Konsantre sou pwèn sa yo:

- “Je de wòl ka ede pasyan yo pran yon desizyon ki chita sou bon enfòmasyon, sou sa pou yo fè, lè yo kite klinik pwofesyonèl sante a.”
- “Lè nou pèmèt yon pasyan imajine divès sitiyaasyon ki ka rive, sa ap pèmèt li ogmante konfyans li genyen nan pwòp tèt li, e sa ap pèmèt pwofesyonèl sante a bay pasyan an pi bon sèvis ”

19. Fè patisipan yo konpliman pou bon travay yo, epi remèsye yo pou patisipasyon yo.

Sitiyasyon Pasyan

Sitiyasyon Pasyan No. 1: Yon fi nan klinik ou a gen VIH/SIDA, epi li vle mete mari li okouran, pou li pa oblije swiv tretman l ap swiv la an kachèt. Li gen 22zan, epi li pa konnen kouman li fè trape VIH/SIDA a. Li menm ak mari li, yo pa janm pale sou sitiyasyon pa misye, sa vle di li pa konnen si mari li gen VIH/SIDA, oswa si li pa genyen l. Misye a pa konn bat fi a fizikman, men depi kèk tan li vin otoritè. Mari a di manmzèl kote li ka ale, ak kote li pa ka ale, epi pafwa mari a pa kite li soti. Misye konn fè gwo kòlè lè fi a pa obeye li alalèt, epi li rele fò sou li. Li konn fè fi a menas l ap mete li deyò kay la si li pa fè egzakteman sa li di l fè a, lè li di l la, e jan li di l la. Kè manmzèl ap sote paske li panse misye kapab fè kòlè lè li mete li okouran, men sa pa di l anyen, li vle fè sa kanmenm.

Kreye yon ti pyès kote pwofesyonèl sante a poze pasyan an kesyon, pou li konprann sitiyasyon an, epi tanperaman mari li, epi annapre, pwofesyonèl sante a ap jwe wòl mari a, pandan pasyan an ap mete li okouran maladi li a, epi tretman l ap swiv la.

Sitiyasyon Pasyan No. 2: Yon dam ki gen 45 an te vin fè tès depistaj nan klinik ou a. Tès la soti negatif. Li pa konnen sitiyasyon mari li a, paske misye pa vle fè tès pou sa. Chak fwa li pale de sa avèk li, misye fache, epi li kòmanse rele sou li. Li vle di misye li te fè tès la, men li pa konnen kijan l ap reyaji, paske chak fwa li pale de VIH/SIDA, misye fè move san. Misye konn bourade li lè li pa fè sa misye vle, men li vle mete misye okouran. Li pa konn kijan pou li di misye li te fè tès la.

Kreye yon ti pyès kote pwofesyonèl sante a poze pasyan an kesyon, pou li konprann sitiyasyon an, epi tanperaman mari li, epi annapre, pwofesyonèl sante a ap jwe wòl mari a, pandan pasyan an ap fè li konnen li te fè tès VIH/SIDA, e tès la negatif.

Sitiyasyon Pasyan No. 3: Yon fi ki nan klinik ou a, teste negatif pou VIH/SIDA. Li konnen mari li a teste pozitif pou VIH/SIDA. Konsa, li vle mete misye okouran rezilta tès pa li, pou li kapab pwoteje tèt li kont viris la. Mari li a pa te janm fè vyolans sou li, men depi li aprann li genyen VIH/SIDA a, misye jalou pou sante manmzèl. Pasyan an pa konnen kijan mari li ap reyaji lè li di li rezilta li negatif, epi li pè pou misye pa vle sèvi ak kapòt ankò, paske li pa vle se sèl li menm ki genyen VIH/SIDA.

Kreye yon ti pyès kote pwofesyonèl sante a poze pasyan an kesyon, pou li konprann sitiyasyon an, epi tanperaman mari li, epi annapre, pwofesyonèl sante a ap jwe wòl mari a, pandan pasyan an ap fè li konnen li te fè tès VIH/SIDA, e tès la negatif.

Sitiyasyon Pasyan No. 4: Yon jèn fanm te sibi yon kadejak. Se yon gason li pa konnen ki te antre lakay li, pandan mari li te an vwayaj. Manmzèl pa janm di ni mari li, ni pèsonn lòt moun si li te sibi kadejak, ni si li t ap vini nan klinik la. Li santi li boulvèse anpil, li nan chòk kadejak la toujou. Li bezwen anpil sipò, men li wont sa ki rive li a, epi li pè pale sou sa ak moun li konnen. Li p ap di mari li sa, men li dakò pou li pale sa ak yon fanmi li, malgre li wont anpil.

Kreye yon ti pyès kote pwofesyonèl sante a poze pasyan an kesyon, pou li konprann sitiyasyon an, epi annapre, pwofesyonèl sante a ap jwe wòl lòt fanmi an, pandan pasyan an, ki wont anpil, ap di li yo te fè kadejak sou li.

Sitiyasyon Pasyan No. 5: Yon fi vin nan klinik la pou li fè tès VIH/SIDA. Li te pè fè tès la, epi anvan tès la, li di li pa sèten li vle retounen vin chèche rezilta a. Li panse li pran yon move desizyon poutèt li fè tès la, epi li pè reyaksyon mari li a. L ap viv ak mari li depi 5kan, epi misye te toujou ap maltrete li toutan depi yo marye a. Si manje a boule oubyen si fi a kite kay la san pèmision, misye fè kòlè. Manmzèl konnen li pa t ap kite l ale nan klinik la.

Kreye yon ti pyès kote pwofesyonèl sante a poze pasyan an kesyon, pou li konprann sitiyasyon an, epi pou li ede li idantifye yon moun li alèz avè l, e ke li ta kapab pale koze tès VIH/SIDA a avè l tou. Annapre, pwofesyonèl sante a ap jwe wòl moun sa a, epi pasyan an ap toujou jwe wòl pasyan, kote l ap mete moun nan okouran tès la, epi reflechi ansanm avè l si l ap mande moun nan al pale ak mari a, oswa pa kite mari a konn sa menm.

E. Fanm ansent ak fanm k ap bay tete

(1 nèdtan)

Objektif

- Chèche dekouvri kijan pou nou abòde pwoblèm vyolans sou fanm ak VIH/SIDA pou fanm ansent ak fanm k ap bay tete.

Preparasyon

- Koke 2 gwo fèy papyè nan mi an.
- Fè 3 kopi Ti istwa nimewo 1 ak 3 kopi Ti istwa nimewo 2, nou jwenn nan fen esplikasyon egzèsis sa a.

Etap

1. Esplike patisipan yo:
 - “Nan egzèsis sa a, n ap gade koze vyolans sou fanm ak enfeksyon VIH/SIDA pou fanm ansent ak fanm k ap bay tete.”
 - “Pou fanm ansent ak fanm k ap bay tete, si yo genyen VIH/SIDA, vyolans kapab mete ni manman an ni tibebe a an danje. Akòz vyolans lan, fi a kapab pa gen posiblite pou li swiv bon tretman kont VIH/SIDA li bezwen pou sante pa l, e pou pèmèt tibebe a pa trape VIH/SIDA.”
2. Esplike patisipan yo, gwoup la tandè 2 ti istwa ki abòde pwoblèm vyolans sou fanm ak VIH/SIDA pou fanm ansent ak fanm k ap bay tete, epi gwoup la ap fè yon deba sou kesyon an.
3. Esplike, nan chak ti istwa, gen yon moun k ap rakonte, yon moun k ap jwe wòl pasyan, ak yon moun k ap jwe wòl pwofesyonèl sante. Chak moun sa yo ap resevwa tèks ti istwa a pou li kapab li sa pou li di.
4. Mande 3 volontè ki alèz pou yo li yon tèks, pou yo li Ti istwa nimewo 1 an. Bay yo chak, youn nan wòl yo, ak tèks ti istwa a. Atire atansyon yo sou sa chak nan yo ap genyen pou yo li nan ti istwa a, e ba yo yon ti tan pou yo gade tèks la, epi familiarize yo ak pati pa yo ladan li. Di yo, y ap genyen pou yo li tankou si se te jwe yo t ap jwe wòl la, yon fason ki vivan, e ki byen eksprime sa y ap di a.
5. Mande volontè yo pou yo li ti istwa a, tankou si se teyat yo t ap jwe.
6. Apre yo fin li Ti istwa nimewo 1 an, mande lòt patisipan yo pou yo rezime ti istwa yo sot tandè a.

7. Apre sa, anime yon ti deba ak kesyon sa yo:
 - a. “Èske pwofesyonèl sante a te byen trete kesyon vyolans lan?”
 - b. “Ki konsèy yon pwofesyonèl sante dwe bay yon fanm nan zafè devwale rezilta tèst VIH/SIDA li a?”
 - c. “Kisa ou panse pasyan an pral fè apre sa?”
 - d. “Kisa pwofesyonèl sante a te fè ki te bon?”
 - e. “Èske pwofesyonèl sante a te byen respekte chwa pasyan an?”
 - f. “Kisa pwofesyonèl sante a ta kapab fè pi byen nan jan li trete kesyon vyolans lan?”
8. Mande 3 lòt volontè pou Ti istwa nimewo 2 a. Bay yo chak, youn nan wòl yo, ak tèks ti istwa a. Atire atansyon yo sou sa chak nan yo ap genyen pou yo li nan ti istwa a, e ba yo yon ti tan pou yo gade tèks la, epi familiarize yo ak pati pa yo ladan li. Di yo, y ap genyen pou yo li tankou si se te jwe yo t ap jwe wòl la, yon fason ki vivan, e ki byen eksprime sa y ap di a.
9. Mande volontè yo pou yo li ti istwa a, tankou si se teyat yo t ap jwe.
10. Apre yo fin li Ti istwa nimewo 2 a, mande lòt patisipan yo pou yo rezime ti istwa yo sot tande a.
11. Apre sa, anime yon ti deba ak kesyon sa yo:
 - a. “Èske pwofesyonèl sante a te byen trete kesyon vyolans lan?”
 - b. “Ki konsèy yon pwofesyonèl sante dwe bay yon fanm nan zafè devwale rezilta tèst VIH/SIDA li a?”
 - c. “Kisa ou panse pasyan an pral fè apre sa?”
 - d. “Kisa pwofesyonèl sante a te fè ki te bon?”
 - e. “Èske pwofesyonèl sante a te byen respekte chwa pasyan an?”
 - f. “Kisa pwofesyonèl sante a ta kapab fè pi byen nan jan li trete kesyon vyolans lan?”
12. Fè yon ti revizyon leson ti istwa yo ak lide sa yo:
 - a. “Si yon fanm ki teste pozitif pou VIH/SIDA pè devwale rezilta tèst li a, paske li panse li kapab sibi vyolans pou sa, se pou yo ede li wè avantaj ak danje ki genyen nan devwale rezilta a. Fè li konnen, si mari li, oswa menaj li, konnen rezilta a, e li okouran tretman l ap pran an, sa ka rann li pi fasil pou fi a swiv tretman an byen, san li pa bezwen nan kache. Sa ap pèmèt li pran swen tèt li pi byen, epi evite pou tibebe a trape VIH/SIDA. Fè li konnen ou kapab ba li sipò nan ede li fè pratik sou divès fason li kapab devwale rezilta a, pou li bese danje vyolans lan, si se sa l ap chwazi fè.”
 - b. “Si yon fi konn sibi vyolans nan men moun ki avè l la, epitou li chwazi pou li pa di misye a anyen sou kondisyon li, ede fi sa a reflechi sou ki fason li kapab swiv tretman an san misye a pa dekouvri sa. Pa egzanp, moun nan kapab oblije kite medikaman yo kay yon fanmi, oswa yon zanmi li fè konfyans. Toujou respekte desizyon pasyan an, menm si ou pa dakò avè l.”

13. Fè rezime egzèsis la:

- a. “Fanm ansent ak fanm k ap bay tete, se moun ki pi enpòtan pou nou pale avèk yo sou VIH/SIDA ak vyolans sou fanm.”
- b. “Si yon fanm ansent oswa yon fanm k ap bay tete krenn vyolans, oswa li sibi vyolans, ede li reflechi sou fason li kapab toujou pran medikaman pou anpeche tibebe a trape VIH/SIDA. Konsa w ap kapab ba li pi bon kalite swen, epi l ap kapab pran tretman ki pi bon pou li ak tibebe a.”

14. Fè patisipan yo konpliman pou bon travay yo, epi remèsye yo pou patisipasyon yo.

Fanm ansent ak fanm k ap bay tete

Ti istwa

Ti istwa nimewo 1

Moun k ap rakonte istwa a: Yon dam ki rele Sabrina ki ansent rive nan klinik zòn kote li rete a pou swen pandan gwosès li a. Apre li fin pale sou lòt pwoblèm, pwofesyonèl sante a vini sou sijè VIH/SIDA a. Dam nan pa t janm fè tès VIH/SIDA anvan, konsa li pa fin sèten ak ki sa li dwe atann li.

Pwofesyonèl sante a: Sabrina, poutèt ou ansent, nou pral fè yon tès VIH/SIDA pou ou, se prensip nou isit la.

Pasyan: Wi, sa ta bon pou m fè tès la. Mwen pa ta vle nan yon sitiyasyon pou m pa ka okipe pitit mwen.

Pwofesyonèl sante a: Se byen. Nan ka sa a, gen kèk kesyon nou toujou mande anvan w al fè tès la, paske genyen anpil fanm ki gen dwa krenn reyaksyon mari yo, oswa menaj yo, si yo deside fè yon tès VIH/SIDA, oubyen si yo bay misye a rezilta tès la.

Pasyan an: Oke, m ap reponn jan m kapab.

Pwofesyonèl sante a: Èske moun w ap viv avè l la konnen w ap tou fè yon tès VIH/SIDA pandan ou la?

Pasyan an: Non, m pa kwè li konn sa non. Li konnen m la pou tibebe a, men m pa panse li konnen m ap fè yon tès VIH/SIDA.

Pwofesyonèl sante a: Si ou di li ou pran tès VIH/SIDA, èske w panse li tap reyaji ak kòlè oswa yon fason negatif?

Pasyan an: Li kapab reyaji mal. Nou te pale sou kesyon pou nou ta pran tès la anvan, men li pè rezilta a.

Pwofesyonèl sante a: Èske misye pa janm maltrete w?

Pasyan an: Wi li konn fè sa, men li pa fè sa souvan. Chak fwa li sot bwè, li toujou antre tou fache, li konn bourade m lè konsa.

Pwofesyonèl sante a: Kòm ou ansent, sa enpòtan anpil pou ou gen tout enfòmasyon ou bezwen pou deside si ou vle devwale sitiyasyon w bay mari w la. Menm lè ou poko pran tès la, an nou chita pale sou sa ki ta ka rive, apre ou fin pran rezilta yo. Nou poko konnen rezilta a, men sizoka tès la ta pozitif, èske w panse misye ta kapab vin vyolan avè w si ou fè l konnen rezilta a? Èske w panse li ta kapab bourade w menm jan li te konn fè sa anvan an? Oswa li ta kapab menm ba w kout pwen, kout pye, oswa kalòt?

Pasyan an: M pa konnen. M pa panse sa, paske dabitid se pa yon moun ki vyolan. Men m pa konnen ki reyaksyon li kapab bay sou kesyon sa a.

Pwofesyonèl sante a: Nan ka sa a, èske w ta renmen pratike fason ou kapab devwale li sa? Si tès la pozitif, nou kapab fè w swiv yon tretman k ap pèmèt tibebe w la pa trape VIH/SIDA. Tretman sa yo pi fasil pou w swiv si moun w ap viv avè l la konnen w ap swiv li epi poukisa, men si gen yon danje pou misye vyolan, nou bezwen chita pale sou fason pou ou pwoteje tèt ou ak tibebe w la.

Pasyan an: Wi, si m gen VIH/SIDA mwen vle di mari m sa paske lè sa a, m pa ta renmen oblije nan kache avè l. M pa fin sèten kijan li pral reyaji men m pa panse l ap fè m ditò, sitou paske m ansent. M ta renmen chita pale sou rezilta yo avèk li isit la, paske li p ap fè vyolans isit la kèlkeswa jan sa ye a. Èske nou ta kapab fè sa isit la?

Pwofesyonèl sante a: Wi, nou kapab fè sa. Nou konn konseye pasyan yo pou yo genyen yon moun k ap akonpaye yo, epi ba yo sipò lè y ap devwale rezilta tès yo a. Youn nan fason yo kapab fè sa, se isit a, nan sant sante a. Nou abitye chita ansanm ak koup yo pou pale sou tès VIH/SIDA, yon fason pou yo kapab pale fran youn ak lòt, nan kè poze, devan yon pwofesyonèl sante.

Pasyan an: Se sa m ta renmen fè.

Moun k ap rakonte istwa a: Apre konvèsasyon sa a, Sabrina te fè tès VIH/SIDA a. Malerezman, rezilta tès la pozitif. Lè li tounen vin chèche rezilta a ansanm ak mari li, pwofesyonèl sante ap ba fi a sipò pandan l ap devwale yo tou 2 rezilta a. Malgre misye pa t kontan lè l tande nouvèl la, li te kontan aprann ke difèt ke li konnen tès li pozitif, madanm li ap kapab swiv tretman pou anpeche tibebe a trape VIH/SIDA. Misye tou deside fè tès la tou, yon fason pou yo tou 2 kapab byen viv ansanm.

Fanm ansent ak fanm k ap bay tete Ti istwa

Ti istwa nimewo 2

Moun k ap rakonte istwa a: Zora se yon jèn dam ki ansent epi ki vle fè tès VIH/SIDA. Apre yo fin chita pale sou lòt kesyon ki an rapò ak gwosès la, pwofesyonèl sante a pale de VIH/SIDA. Dam nan pa nan kay ak papa timoun nan, paske misye marye ak yon lòt fi. Konsa manmzèl deside misye pa bezwen konnen l ap fè tès la. Li malalèz lè l ap panse ak reyaksyon misye ka genyen, men si li gen VIH/SIDA, li vle asire l li pa pral bay pitit li maladi a.

Pwofesyonèl sante: Bon! An nou pouse pi devan. Ou bezwen fè yon tès VIH/SIDA wi. Èske se premye fwa w ap fè sa?

Pasyan: Wi, men---(Pwofesyonèl sante a entewonp fi a nan mitan pawòl li)

Pwofesyonèl sante (li entewonp fi a): Bon, oke. Èske papa pitit la konnen ou vin la a pou fè tès sa a?

Pasyan: Non, e m pa kwè m ap di l sa.

Pwofesyonèl sante: Ou ta dwe di l sa wi, sitou si ou ansent. Li dwe konnen ki eta sante w.

Pasyan: Lè l fache anpil sou mwen, li ka vin mechan. Pafwa li bourade m lè m ap eseye pale avè l sou bagay li pa vle pale. Nou pa marye, e li toujou ap raple m mwen pa gen menm enpòtans ak madanm li.

Pwofesyonèl sante: Se pa sa k konte. Ou ta dwe toujou fè l konnen rezilta tès ou a. Vini nan klinik la avè l lè w ap tounen vin chèche rezilta tès la.

Pasyan: M pa kwè m pral fè sa non. Mwen pè pou l ta reyaji mal. M pè pou l ta bat mwen.

Pwofesyonèl sante: Se pitit misye ki nan vant ou wi. Li dwe konnen sa k ap pase ak manman pitit li.

Pasyan: (rete an silans...)

Moun k ap rakonte istwa a: Apre Zora fin pran tès la, l al lakay li. Li deside pou l pa tounen al chèche rezilta tès la, paske li pè pou pwofesyonèl sante a pa kole nan kò l pou l al di papa pitit li a sa. Malgre li pa konn sa, li pa gen VIH/SIDA. Olye li ta vin aprann sa, epi pou l ta sèvi yon fason pou l evite genyen VIH/SIDA pi devan, li gen enkyetid toutan sou eta li, epi sou posiblite li ta kapab bay tibebe li a VIH/SIDA tou.

F. Negosyasyon kapòt

(60 minit)

Objektif

- Gade kèk bagay moun kapab di lè y ap negosye itilizasyon kapòt.

Nòt

- Nou ta dwe fè egzèsis sa a anvan lòt sesyon kote pasyan an bezwen fè negosyasyon, epi avan pwofesyonèl sante yo aprann sèvi ak ti koze sou lasante sou zafè kapòt.*

Preparasyon

- Tepe 2 gwo fèy papye sou mi an, kòtakòt. Make “Misye di” sou youn ak “Manmzèl di” sou lòt la.
- Tepe yon lòt gwo fèy papye sou mi an, yon lòt kote, ak fraz sa a ekri sou li:
Ki rezon yon gason ta kapab bay pou li pa sèvi ak kapòt?
- Fè tout patisipan jwenn plim, kreyon ak papye.

Etap

Pati A—Sa misye kapab di.

- Esplike patisipan yo: “*Nan egzèsis ki pral fèt la, nou pral pale sou negosyasyon kapòt. Kapòt kapab ede nou evite trape VIH/SIDA. Men, yon gason ki konn fè abi, kapab fè vyolans sou fi a si manmzèl mande l pou li sèvi ak kapòt. Lè yo devlope kapasite yo nan negosyasyon kapòt, medam yo ap pi byen kapab sòlve koze kapòt la, yon jan pou yo diminye danje vyolans yo kapab sibi.*”
- Montre gwoup la fèy papye ki genyen fraz “**Ki rezon yon gason ta kapab bay pou li pa sèvi ak kapòt?**” sou li. Esplike: “*Premyeman nou pral travay nan ti gwoup 2 pa 2 pou nou reflechi sou tout kalite rezon yon gason ta kapab bay pou li pa sèvi ak kapòt.*”
- Distribye plim/kreyon ak papye bay moun yo.
- Esplike yo, yo dwe travay ak moun ki bò kote yo, pou yo ekri tout rezon ki pase nan tèt yo nan yon espas **3 minit**. Kòmanse egzèsis la.
- Après **3 minit** la fin pase, di yo “kanpe la!” epi fè tout patisipan yo tounen fòme yon gran sèk laj pou yo fè konvèsasyon.

6. Mande yon gwoup 2 moun alafwa pou yo bay 2 nan rezon yo jwenn yo. Make yo anba tit “Misye di”. Pa make yon menm rezon 2 fwa.

Pati B—Sa manmzèl kapab reponn.

1. Esplike: “Nan egzèsis sa a nou pral fè a, gwoup yo pral reflechi sou ki repons posib yon fi ta kapab bay pou konvenk gason an pou li sèvi ak kapòt.”
2. Fè patisipan yo fè 5 gwoup. Fè yo konte tèt yo kòmanse depi sou 1 rive sou 5 jiskaske chak gen nimewo pa yo epi y a fòme ekip ak moun ki gen menm nimewo.
3. Ekri yon nimewo, kòmanse sou 1 rive sou 5, pou chak rezon anba “Misye di”. Apre nimewo 5, rekòmanse nan 1 jiska 5 ankò. Kontinye menm jan jiskaske tout rezon yo genyen yon nimewo. Chak gwoup ap travay ak tout rezon ki genyen nimewo gwoup la.
4. Bay gwoup yo **10 minit** pou yo reflechi ansanm, epi pou yo ekri nimewo gwoup yo ak repons yo sou fèy papye ki nan men yo.
5. Apre sa, mande pou yon reprezantan chak gwoup bay repons yo. Pou chak repons, fè yon deba tou kout ak gwoup la pou wè si repons lan mache byen, epi si li bon pou sitiyasyon an. Depi repons lan mache, mande ti gwoup la al tepe fèy papye ki genyen reponse yo anba tit: “Manmzèl di”. (Nòt: Ajoute repons yo bay nan fen egzèsis sa a, si patisipan yo pa bay yo deja, men ankouraje yo bay lòt egzanp. Atansyon: veye pou repons yo apwopriye.)
6. Fè patisipan yo tounen fòme yon gran wonn.
7. Mande patisipan yo kisa yo te rive aprann apati egzèsis sa a, epi kijan yo ta kapab sèvi ak sa yo aprann nan, nan travay yo ak pasyan yo.
8. Fè rezime egzèsis la:
 - a. “Kapòt kapab itil pou anpeche VIH/SIDA antre sou moun, men gen rechèch ki montre sèten gason reyaji ak vyolans lè yo mande yo sèvi ak kapòt. Sa vle di kapasite negosyasyon kapab ede yon fi evite danje sa a. Je de wòl, se youn nan fason pwofesyonèl sante kapab ede pasyan yo devlope kapasite negosyasyon yo.”
 - b. “Nan brase lide sou rezon ak repons ki posib ansanm avèk pasyan yo, pwofesyonèl sante kapab ofri pi bon swen, epi y ap ede pasyan fanm yo devlope kapasite pou yo pale sou koze kapòt ak mari yo, oswa menaj yo.”
9. Fè patisipan yo konpliman pou bon travay yo, epi remèsye yo pou patisipasyon yo.

Negosyasyon kapòt (*)

MISYE DI

“Mwen pa renmen sèvi ak kapòt.”

“Pa gen plezi nan sèvi ak kapòt.”

“Ou pa fè m konfyans!”

“M ap gen tan retire l a tan.”

“Sa vle di ou pa renmen m.”

“Kapòt kapab lakòz enfeksyon.”

“Men, nou vle plis timoun.”

“Sèlman pou fwa sa a san kapòt.”

MANMZÈL

“Ak kapòt la, m ap pi alèz. Si mwen pi alèz, nou tou 2 ap kapab jwi plezi a plis.”

“VIH/SIDA, lòt enfeksyon moun pran nan fè bagay, ak fè pitit sanzatan gen mwens plezi nan yo toujou.”

“Se pa yon kesyon konfyans non. VIH/SIDA ak kèk lòt enfeksyon moun pran nan fè bagay ka pa bay okenn siyal nan kòmansman. An nou pran prekosyon.”

“M kab toujou tonbe ansent, e nou kab toujou trape yon maladi moun pran nan fè bagay.”

“Mwen renmen w. Sèlman mwen pa ta vle oblije trape VIH/SIDA oswa yon lòt maladi moun pran nan fè bagay pou m pwouve w sa.”

“Ministè Lasante di yo pa bay pwoblèm.”

“Wi, men nou vle pou timoun nou yo viv ak kè kontan epi an sante. An nou planifye moman gwosès yo, epi ann atandan an nou asire n nou tou 2 an sante.”

“Yon fwa sifi pou moun trape VIH/SIDA, oswa lòt maladi moun pran nan fè bagay, oubyen pou moun tonbe ansent.”

Nòt: Si fi a pè pale sou koze VIH/SIDA ak gason an, epi si li fè sans pou relasyon pa yo, li kapab sèlman pale de evite fè pitit.

(*) Sa se yon adaptasyon yon tèks ki soti nan: “Family Health International & Youthnet. (2005). HIV counseling and testing for youth: A manual for providers. Arlington: FHI.”

G. Sipò pou devwale

(2zèdtan)

Nòt pou fasilitatè a

- Egzèsis sa a fèt sitou pou prepare patisipan yo sèvi ak **Gid entèvyou sou VIH/SIDA**.

Objektif

- Fè pratik sitiyou kote pwofesyonèl sante a ap kore yon pasyan k ap devwale yon rezilta tès VIH/SIDA bay moun k ap viv ansanm avè l la.

Preparasyon

- Divize kantite total patisipan yo pa 4, epi fè otan fotokopi 4 paj **“PRATIK AKONPAYMAN POU BAY SIPÒ POU DEFWALE”** yo.
- Dekoupe liy pwentiye nan fotokopi yo, dekwa pou enstriksyon chak gwoup soti sou yon paj apa.
- Kenbe tout paj ki pou menm gwoup ansanm. Ou dwe genyen 4 lo papye, youn pou chak gwoup, depi 1 rive sou 4, epi kantite fèy ki nan chak lo papye dwe egal a rezilta ou te jwenn lè ou te divize kantite total patisipan yo pa 4.

Etap

- Esplike patisipan yo: *“Moun k ap bay sipò pou devwale a se yon ajan sante kominotè, oswa yon lòt pwofesyonèl sante, ki akonpaye epi kore yon pasyan k ap devwale rezilta tès VIH/SIDA li, oswa yon lòt enfòmasyon sansib, bay yon lòt moun. Lòt moun nan se ka mari pasyan an, oswa menaj li, oubyen yon fanmi, yon zanmi, elatriye. Wòl akonpayatè a se pou pèmèt pasyan an pi an sekirite lè l ap devwale rezilta tès li a, epi pou pasyan an ka esplike lòt moun pi byen.”*
- Mete aksan sou sa: *“Lè yon ajan sante kominotè prezan pandan pasyan an ap devwale enfòmasyon an, sa pèmèt ajan sante a pale sou lyen ki egziste ant vyolans sou fanm ak VIH/SIDA, konsa l ap kapab bay pasyan an pi bon swen. Men se pasyan an ki pou deside si li vle yon akonpayatè kòm sipò, ou non, lè l ap devwale enfòmasyon li a. Yon pwofesyonèl sante pa janm dwe fòse yon pasyan aksepte sipò pou devwale.”*
- Mande patisipan yo: *“Poukisa kèk pasyan konn mande yon akonpayatè ba yo sipò lè yo pral devwale yon enfòmasyon ki sansib?” (Repons posib: sipò emosyonèl, krent pou lòt moun nan pa reyaji ak vyolans, li pa konn kijan pou li bay esplikasyon, li pa konn kijan pou li jere sitiyou an, sekirite, elatriye.)*
- Fasilite yon chita pale ak gwoup la sou sa akonpayatè k ap bay sipò pou devwale a ta dwe sonje pou rankont lan byen pase. Ekri lide yo sou gwo fèy papye a. Ajoute lide ki pi ba yo, si gwoup la pa bay yo:

- Fè rankont lan lajounen, pa lannuit.
- Chwazi yon kote trankil, kote p ap genyen distraksyon, epi moun yo ap an sekirite.
- Si genyen kèk bagay danjere nan espas la, tankou kouto, manchèt, wòch, dife, oswa lòt bagay ki kapab yon danje, retire yo.
- Sijere pasyan an pou li envite yon fanmi, oswa yo zanmi li fè konfyans nan rankont lan, ki ta kapab akonpaye koup la, lè y ap retounen lakay yo, apre rankont lan.
- Tabli règ jwèt yo nan kòmansman rankont lan, tankou: yon sèl moun pale alafwa, pa entewonp yon moun k ap pale, pa joure, ni blame, ni fè okenn abi sou pèsonn, pale pou tèt ou, pa pale pou lòt moun nan, vyolans entèdi, elatriye.
- Bay moun yo tan yo bezwen pou yo kapab di tout sa yo santi.
- Di yo ou konnen se yon moman ki difisil anpil, ankouraje yo pou kouraj yo e pou volonte yo pou travèse sityasyon sa a ansanm.
- Pale fran sou koze pwoteksyon ak sekirite. Mete aksan sou enpòtans pou yo reflechi sou sa ansanm, pou yo kapab pran dispozisyon pou sante yo chak.
- Rasire tou 2 moun yo nan fè yo konnen anpil moun ap viv ak VIH/SIDA, ansanm ak moun lakay yo, san pwoblèm grav. Founi espikasyon klè sou posiblite yo genyen, tankou tretman, kawonnseling, patisipe nan reyinyon gwoup sipò, elatriye.
- Nan fen rankont lan, rekonèt nou kapab pa te jwenn kondisyon ideyal pou fè pale sa a, men nou fè sa nou te kapab. Apre sa, mande tou 2 moun yo di kijan yo santi yo pa rapò ak rankont lan.

5. Esplike sa a:

“Nan egzèsis sa a, nou pral fè 4 ti gwoup. Nan chak gwoup, yon moun ap jwe wòl pasyan an, ki se yon fi, yon lòt moun ap jwe wòl ajan sante k ap akonpaye pasyan an pou kore li, yon 3zyèm moun ap jwe wòl moun yo vin bay nouvèl la, epi rès patisipan ki nan gwoup la ap sèvi kòm obsèvatè ki rete apa, san yo pa jwe nan pyès la, men y ap obsève pou yo fè kòmantè annapre. Wòl moun yo vin bay nouvèl la diferan nan chak gwoup. Tout moun ap resevwa yon fèy papye ki esplike wòl yo. Nou bezwen li sa ki sou fèy a papye a byen, epi jwe wòl yo selon enstriksyon yo.”

Esplike yo toujou:

“Sonje, pyès teyat n ap jwe yo, se pa pou pran plezi, se pou devlope kapasite nou pou nou kapab pi byen ede pasyan ki bezwen sipò nou, e sa konn pa fasil ditou. Se nan fè anpil pratik plizyè fwa n ap kòmanse alèz pou nou fè sa nan kad travay nou, pou pasyan reyèl nou yo. Tanpri, konsantre nou byen sou sa n ap fè, malgre nou ka pa santi nou alèz nan kòmansman. Efò n ap fè kounye a pou nou vin pi djanm nan travay nou ak pasyan ki bezwen èd nou, ap pèmèt kominote a chanje tipa tipa pi devan.”

6. Esplike sa a:

- a. *“Lè nou fin fè 4 ti gwoup yo. Chak gwoup pral kreye yon ti pyès teyat kote y ap genyen yon ajan sante kominotè, yon pasyan ki vle anonse rezilta tès VIH/SIDA li a, epi yon moun pwòch ak pasyan an ki ap tande nouvèl rezilta tès la. Dènye moun sa a diferan nan chak gwoup. Nou tout pral resevwa yon papye kote n ap jwenn deskripsyon chak wòl nan gwoup nou an. Moun nan gwoup la ki pa genyen yon wòl nan ti pyès la, ap jwe wòl*

obsèvatè. Sa vle di y ap rete apa, men y ap swiv pyès la, pou yo fè remak annapre sou jan ajan sante a te jere sityasyon kote li t ap bay pasyan an sipò pou li devwale rezilta tèks li a. Ti pyès teyat yo pa dwe pi long pase **5 minit**.”

- b. “Y ap bay gwoup yo **15 minit** pou yo prepare pyès teyat yo a, epi apre sa yo pral jwe li devan tout moun. Jis anvan chak gwoup jwe pyès pa l la, youn nan obsèvatè gwoup la ap li **pati nan enstriksyon yo ki an karaktè gra** a byen klè pou tout moun tandè pou li prezante wòl yo bay tout moun.”
 - c. “Apre chak ti pyès teyat, ap gen yon konvèsasyon 5 minit kote patisipan yo ap vin ak lide ki pozitif pou ede gwoup ki fenk sot jwe a.”
7. Mande patisipan yo divize tèt yo an 4 gwoup. Fè yo konte tèt yo kòmanse sou 1 rive sou 4 jiskaske chak gen nimewo pa yo epi y a fòme ekip ak moun ki gen menm nimewo.
 8. Distribye papyè ou te dekoupe yo, ki genyen espikasyon wòl yo pou chak gwoup. Chak patisipan dwe resevwa yon papyè ak wòl ki pou gwoup pa l la. Tout moun ki nan menm gwoup genyen menm tèks la nan men l. Mande tout moun pou yo verifye papyè ki nan men yo a genyen wòl ki pou gwoup yo a.
 9. Mande patisipan yo pou yo kòmanse preparasyon yo. Fè yo sonje, moun ki pa genyen yon wòl nan pyès la, se obsèvatè yo ye. Yo dwe swiv pyès la byen pou yo kapab fè kòmantè annapre. Lòt 3 moun k ap jwe wòl yo pa dwe okipe obsèvatè yo. Pandan y ap jwe wòl yo, obsèvatè yo pa egziste pou yo.
 10. Avèti patisipan yo lè yo rete sèlman **5 minit** pou yo fin repete ti pyès teyat yo. Avèti yo ankò lè se **yon minit** ki rete.
 11. Apre **10 minit**, mennen tout moun vin chita nan yon gwo sèk epi mande yo jwe ti pyès teyat yo a, yon gwoup alafwa.
 12. Apre chak ti pyès teyat, kòmanse yon konvèsasyon ak kesyon sa yo:
 - i. “Kisa ajan sante a fè ki te bon antanke yon moun ki t ap bay pasyan an sipò pou ede li devwale rezilta tèks li a?”
 - ii. “Kisa ajan sante a ta kapab fè pi byen antanke yon moun ki t ap bay pasyan an sipò pou ede li devwale rezilta tèks li a?”

Atansyon: Pa kite deba a dire plis pase 5 minit apre chak ti pyès.

13. Fè yon rezime pwen enpòtan egzèsis la:
 - a. Sipò pou devwale kapab pèmèt fanm evite vyolans lè y ap devwale rezilta tèks VIH/SIDA yo a, oswa desizyon yo pou yo fè yon tèks.
 - b. Pa janm fòse yon pasyan aksepte sipò pou devwale lè li pral devwale enfòmasyon li an. Se pasyan an ki konnen pi byen sa ki pi bon pou sekirite li.

PRATIK AKONPAYMAN POU BAY SIPÒ POU DEFWALE

Wòl pou ti pyès teyat chak gwoup yo

Gwoup 1

PASYAN AN:

Se yon fi ki marye.

Li mennen mari li nan sant sante a, pou li kapab anonse l rezilta pozitif tès VIH/SIDA li a, an prezans ajan sante a. Ajan sante a ap ba li sipò.

AKONPAYATÈ A:

Se yon ajan sante.

L ap resevwa pasyan an ansanm ak mari li nan sant sante a pou li ede madanm nan devwale rezilta tès li bay misye a.

L ap bay mari a tout espikasyon sou kondisyon yon moun ki genyen tès li ki pozitif, jan li kapab kontinye viv nòmalman, ak yon seri dispozisyon ak prekosyon pou li pran.

Li ka pale de tretman ki disponib, si li wè moman an bon pou pale sou sa.

L ap reponn tout kesyon mari a poze e ke li kapab reponn. Sinon, l ap di moun yo li pral fè rechèch pou li kabap ba yo repons lan pi ta. Li dwe prè pou li pale sou koze kapòt si kesyon yo mennen nan sa.

Si mari a ap eseye blame madanm li, oswa fawouche, menase, oubyen imilye li, ajan sante a ap eseye kalme atmosfè a nan espikè jan nenpòt moun kapab trape viris VIH/SIDA, men sa pa anpeche yo kontinye viv yon lavi nòmal si yo pran tout prekosyon yo pou sa, e si yo jwenn sipò nan men moun ki bò kote yo, jan anpil moun rive fè sa deja.

Anvan li kite moun yo ale, li pi bon si li kapab asire li ke mari a trankil, e li p ap fè vyolans sou madanm nan.

MARI A:

Se mari pasyan an.

Li pa twò kontan lè li tande nouvèl la. Li pa twò byen enfòm nan koze VIH/SIDA, men li genyen anpil fo kwayans ak laperèz sou li. Li santi li ta mete madanm li deyò kay la, la menm.

Lè ajan sante a bay espikasyon sou jan yo kapab jere sitiyasyon an, misye kòmanse wè petèt bagay la pa yon katastwòf jan li te kwè a.

Li poze kesyon pou li kapab konprann pi byen, epi li vin pi kal.

PRATIK AKONPAYMAN POU BAY SIPÒ POU DEWWALE

Wòl pou ti pyès teyat chak gwoup yo

Gwoup 2

PASYAN AN:

Se yon jèn fi k ap viv ak paran li.

Li vini nan sant sante a ansanm ak papa l ak manman l, pou li kapab anonse yo li te fè yon tèst VIH/SIDA ki pozitif, an prezans ajan sante a.

Ajan sante a ap ba li sipò.

AKONPAYATÈ A:

Se yon ajan sante.

L ap resevwa pasyan an, ansanm ak paran li yo, pou li ede jèn fi a devwale rezilta tèst li bay paran li yo.

L ap bay paran yo tout espikasyon sou kondisyon yon moun ki genyen tèst li ki pozitif, jan li kapab kontinye viv nòmalman, ak yon seri dispozisyon ak prekosyon pou li pran.

Li ka pale de tretman ki disponib, si li wè moman an bon pou pale sou sa.

L ap reponn tout kesyon paran yo poze e ke li kapab reponn. Sinon, l ap di moun yo li pral fè rechèch pou li kabap ba yo repons lan pi ta.

Si paran yo ap eseye blame madmwazèl la, oswa fawouche, menase, oubyen imilye li, ajan sante a ap eseye kalme atmosfè a nan esplikasyon jan nenpòt moun kapab trape viris VIH/SIDA, men sa pa anpeche yo kontinye viv yon lavi nòmal si yo pran tout prekosyon yo pou sa, e si yo jwenn sipò nan men moun ki bò kote yo, jan anpil moun rive fè sa deja.

Anvan li kite moun yo ale, li pi bon si li kapab asire li ke ni papa a, ni manman an trankil, e youn nan yo p ap fè vyolans sou madmwazèl la.

PARAN YO (2 moun):

Se papa ak manman jèn fi a.

Yo pa twò kontan lè yo tandè nouvèl la. Yo pa twò byen enfòm nan koze VIH/SIDA, men yo genyen anpil fo kwayans ak laperèz sou sa. Yo santi yo ta vle mete piti fi yo deyò kay la, la menm.

Lè ajan sante a bay espikasyon sou jan yo kapab jere sitiyasyon an, paran fi a kòmanse wè petèt bagay la pa yon katastwòf jan yo te kwè a.

Yo poze kesyon pou yo kapab konprann pi byen, epi yo vin pi kal.

PRATIK AKONPAYMAN POU BAY SIPÒ POU DEFWALE

Wòl pou ti pyès teyat chak gwoup yo

Gwoup 3

Pratik akonpayman ak sipò pou devwale

PASYAN AN:

Se yon fi ki genyen yon menaj, men yo pa viv ansanm.

Li mennen menaj li nan sant sante a, pou li kapab anonse li li te fè yon tès VIH/SIDA ki pozitif, nan prezans ajan sante a.

Ajan sante a ap ba li sipò.

AKONPAYATÈ A:

Se yon ajan sante.

L ap resevwa pasyan an ansanm ak menaj li nan sant sante a pou li ede fi a devwale rezilta tès li bay misye a.

L ap bay moun yo tout espikasyon sou kondisyon yon moun ki genyen tès li ki pozitif, jan li kapab kontinye viv nòmalman, ak yon seri dispozisyon ak prekosyon pou li pran.

Li ka pale de tretman ki disponib, si li wè moman an bon pou pale sou sa.

L ap reponn tout kesyon misye a poze e ke li kapab reponn. Sinon, l ap di moun yo li pral fè rechèch pou li kapab ba yo repons lan pi ta. Li dwe prè pou li pale sou koze kapòt si kesyon yo mennen sou sa.

Si misye a ap eseye blame fi a, oswa fawouche, menase, oubyen imilye li, ajan sante a ap eseye kalme atmosfè a nan espikasyon jan nenpòt moun kapab trape viris VIH/SIDA, men sa pa anpeche yo kontinye viv yon lavi nòmal si yo pran tout prekosyon yo pou sa, e si yo jwenn sipò nan men moun ki bò kote yo, jan anpil moun rive fè sa deja.

Anvan li kite moun yo ale, li pi bon si li kapab asire li ke misye a trankil, e li p ap fè vyolans sou fi a.

MENAJ LA:

Se yon gason. Li se menaj pasyan an.

Li pa twò kontan lè li tande nouvèl la. Li pa twò byen enfòm nan koze VIH/SIDA, men li genyen anpil fo kwayans ak laperèz sou li. Li santi li ta abandone fi a la menm.

Lè ajan sante a bay espikasyon sou jan yo kapab jere sitiyasyon an, misye kòmanse wè petèt bagay la pa yon katastwòf jan li te kwè a.

Li poze kesyon pou li kapab konprann pi byen, epi li vin pi kal.

PRATIK AKONPAYMAN POU BAY SIPÒ POU DEFWALE

Wòl pou ti pyès teyat chak gwoup yo

Gwoup 4

Pratik akonpayman ak sipò pou devwale

PASYAN AN:

Se yon jèn fi k ap viv kay matant li.

Li mennen matant li nan sant sante a, pou li kapab anonse li li te fè yon tès VIH/SIDA ki pozitif, nan prezans ajan sante a.

Ajan sante a ap ba li sipò.

AKONPAYATÈ A:

Se yon ajan sante.

L ap resevwa pasyan an ansanm ak matant li nan sant sante a pou li ede jèn fi a devwale rezilta tès li bay matant li.

L ap bay matant lan tout espikasyon sou kondisyon yon moun ki genyen tès li ki pozitif, jan li kapab kontinye viv nòmalman, ak yon seri dispozisyon ak prekasyon pou li pran.

Li ka pale de tretman ki disponib, si li wè moman an bon pou pale sou sa.

L ap reponn tout kesyon matant lan poze e ke li kapab reponn. Sinon, l ap di li pral fè rechèch pou li kapab ba li repons lan.

Si matant lan eseye blame jèn fi a, oswa fawouche, menase, oubyen imilye li, ajan sante a ap eseye kalme atmosfè a nan esplikasyon jan nenpòt moun kapab trape viris VIH/SIDA, men sa pa anpeche yo kontinye viv yon lavi nòmal si yo pran tout prekasyon yo pou sa, e si yo jwenn sipò nan men moun ki bò kote yo, jan anpil moun rive fè sa deja.

Anvan li kite moun yo ale, li pi bon si li kapab asire li ke matant lan trankil, e li p ap fè vyolans sou jèn fi a.

MATANT LAN:

Se matant pasyan an.

Li pa twò kontan lè li tande nouvèl la. Li pa twò byen enfòm nan koze VIH/SIDA, men li genyen anpil fo kwayans ak laperèz sou li. Li santi li ta mete jèn fi a deyò kay la, la menm.

Lè ajan sante a bay espikasyon sou jan yo kapab jere sitiyasyon an, matant lan kòmanse wè petèt bagay la pa yon katastwòf jan li te kwè a.

Li poze kesyon pou li kapab konprann pi byen, epi li vin pi kal.

SESYON REGILYE

kijan pou sèvi ak gid
entèvyou yo

(3 zèdtan 30 minit)

1. Entwodiksyon

(30 minit)

Objektif

- Entwodwi epi esplike pou ki rezon materyèl fòmasyon sa a fèt.
- Tcheke non patisipan yo.
- Koute ki eksperyans patisipan yo deja fè nan pale ak pasyan yo sou koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA.

Etap

1. Akeyi gwoup la, epi mande patisipan yo chita an won.
2. Esplike patisipan yo: “Fòmasyon sa a ap montre pwofesyonèl ki bay swen sante, moun ki fè kawonnseling ladan yo tou, kijan pou yo sèvi ak divès Gid entèvyou *SASA!* yo.”
3. Bay esplikasyon sou Gid entèvyou yo:
 - “Gid entèvyou yo se zouti ki fèt pou ede pwofesyonèl ki bay swen sante pou yo pale ak pasyan fanm yo sou koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA.”
 - “Gid entèvyou yo genyen kèk kesyon pou louvri yon konvèsasyon ak yon pasyan fanm sou vyolans sou fanm ak danje enfeksyon VIH/SIDA li kapab genyen.”
 - “Gid entèvyou yo genyen kèk sijesyon sou repons pwofesyonèl lasante yo kapab bay pasyan fanm yo, selon bezwen pasyan an, oswa eksperyans li fè.”
 - “*SASA!* Genyen 3 Gid entèvyou: Gid entèvyou pou pwofesyonèl swen sante, Gid entèvyou sou VIH/SIDA, ak Gid entèvyou sou vyolans seksyèl. Nou pral fè yon seri egzèsis pou nou aprann sèvi ak Gid...” (Di non Gid ou pral travay sou li ansanm ak patisipan yo. Ou pral fè sa pou chak nan 3 Gid yo).
4. Mande patisipan yo pou yo prezante tèt yo bay gwoup la.
5. Lè tout moun fin prezante tèt yo, poze yo kesyon sa yo pou ankouraje yo fè yon ti chita pale:
 - “Ki pi gwo difikilte nou konn rankontre antanke pwofesyonèl lasante lè n ap pale ak pasyan nou yo sou koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA?” (Moun yo kapab reponn: (1) Anpil fi pa vle pale sou vyolans y ap sibi anndan kay ak yon moun k ap ba yo swen sante, paske yo wè sa kòm yon bagay prive; (2) Pwofesyonèl lasante pa gen ase tan; (3) Pwofesyonèl lasante yo pa konnen si yo dwe poze kesyon sou koze vyolans sou fanm; elatriye.)
 - Pa kite konvèsasyon sa dire plis pase 5 minit, epi al fè yon lòt egzèsis.

2. Ki itilite yon Gid entèvyou

(1nèdtan)

Objektif

- Analize, epi pale sou itilite gid entèvyou a.

Preparasyon

- Fotokopie pwoblèm ak kesyon ki nan fen sesyon sa a, epi dekoupe yo chak apa. Dekoupe ase ti papye pou chak patisipan kapab jwenn swa yon pwoblèm, swa yon kesyon, yon fason pou nou genyen menm kantite moun ki jwenn yon pwoblèm, ak kantite moun ki jwenn yon kesyon.

Etap

1. Men sa ou kapab di pou esplike poukisa nou bezwen Gid entèvyou yo:
 - “Li enpòtan pou nou pale de vyolans sou fanm ak VIH/SIDA ak moun ki vin pran swen sante, paske lè fanm fè eksperyans vyolans, sa genyen anpil konsekans sou konpòtman yo, tankou metòd yo sèvi pou pwoteje tèt yo kont VIH/SIDA, abidid ki ka mete yo an danje pou enfeksyon an, disiplin yo nan swiv tretman yo, oswa jan yo kominike rezilta tè s yo a.”
 - “Li konn difisil pou pwofesyonèl lasante pou yo pale ak pasyan yo sou pwoblèm pèsònèl entim sa yo.”
 - “Gid entèvyou yo la pou ede pwofesyonèl lasante louvri konvèsasyon sa yo ak pasyan fanm yo, yon jan pou yo kapab trete yo byen, nan yon fason ki reponn ak bezwen yo.”
 - “Seri kesyon sou vyolans sou fanm ak VIH/SIDA yo, ansanm ak sijesyon repons yo, ap pèmèt pwofesyonèl lasante yo louvri konvèsasyon sou sijè difisil sa yo ak pasyan yo, epi konnen ki repons pou yo bay a kesyon ak enkyetid pasyan yo.”
2. Esplike patisipan yo, nou pral fè yon egzèsis kote nou pral fè eksperyans difikilte ki genyen nan pale ak yon pasyan sou yon bagay li pa ka pale alèz.
3. Esplike egzèsis la:
 - a. “Nou pral mete nou 3 pa 3. Nan chak ti gwoup 3 moun, yon moun ap jwe wòl pasyan an, yon lòt moun ap jwe wòl pwofesyonèl lasante a, epi 3zyèm moun nan ap jwe wòl obsèvatè a. Imajine pasyan an vini pou yon vizit nòmal, jan sa konn fèt chak jou ak plizyè lòt pasyan. Pasyan sa a genyen yon pwoblèm byen defini, men pwofesyonèl lasante a pa konnen kisa pwoblèm nan ye, e pasyan an pa ka pale sou pwoblèm li a toutotan pwofesyonèl lasante a poko idantifye sa li ye, e li poze pasyan an kesyon ki genyen rapò dirèk ak pwoblèm nan.”
 - b. “M ap bay moun k ap jwe wòl pasyan an yon papye ki dekri yon pwoblèm. Yo pa dwe

fè pesonn konnen sa ki ekri sou papyè a.”

- c. “Pwofesyonèl lasante a dwe poze pasyan an plizyè kesyon pou li eseye wè ki pwoblèm pasyan an genyen, san okenn moun pa ede li, e san yo pa ba li okenn poul. Pasyan an sèlman genyen pwoblèm ki dekri sou ti papyè li a. Apre sa li pa genyen okenn lòt pwoblèm. Sèl repons li kapab bay pwofesyonèl sante a se: “wi”, “non”, oswa “mwen pa konnen”. L ap reponn kesyon yo nan selon pwoblèm li genyen an.”
 - d. “Obsèvatè a li menm, l ap chita apa, epi l ap swiv 2 moun k ap jwe wòl yo. Li p ap patisipe nan je de wòl la, men l ap veye si pasyan an respekte regleman an, epi l ap fè pasyan an remake si li reponn yon lòt bagay ki pa “**wi**”, “**non**”, oswa “**mwen pa konnen**”.
 - e. “N ap genyen **3 minit** pou pwofesyonèl lasante yo eseye jwenn ki pwoblèm, e ki bezwen pasyan yo genyen.”
4. Òganize patisipan yo 3 pa 3.
 5. Chak ti gwoup 3 moun ap deside kiyès ki pasyan, kiyès ki pwofesyonèl lasante, e kiyès ki obsèvatè. Bay chak moun ki jwe wòl pasyan yo papyè ki genyen yon pwoblèm sou li.”
(Remak: tout pwoblèm yo menm, konsa egzèsis la pi senp, men ou pa dwe fè patisipan yo konnen sa nan etap sa a.)
 6. Bay patisipan yo **3 minit** pou yo jwe wòl yo.
 7. Apre **3 minit**, kanpe aktivite a, epi esplike yo:
 - a. “Kounye a, pwofesyonèl lasante yo ap resevwa yon ti papyè ki genyen kèk kesyon yo kapab poze pasyan yo a pou ede yo jwenn pwoblèm ak bezwen li.”
 - b. “Epi n ap genyen yon lòt **2 minit** ankò pou pwofesyonèl lasante yo jwenn ki pwoblèm, ak ki bezwen pasyan an genyen. Pwofesyonèl lasante yo ap sèvi ak kesyon yo resevwa yo, e pasyan yo ap kapab pale pi alèz sou pwoblèm yo. Fwa sa a, pasyan an kapab reponn pi klè. Li pa oblije di wi ou non sèlman ankò. Obsèvatè a ap swiv sa k ap fèt, an silans.”
 8. Apre **2 minit**, kanpe aktivite a, epi esplike yo:
 - a. “Kounye a, pwofesyonèl lasante yo ap resevwa yon ti papyè ki genyen kèk kesyon yo kapab poze pasyan yo a pou ede yo jwenn pwoblèm ak bezwen li genyen.”
 - b. “Epi n ap genyen yon lòt **2 minit** ankò pou pwofesyonèl lasante yo jwenn ki pwoblèm, ak ki bezwen pasyan an genyen. Pwofesyonèl lasante yo ap sèvi ak kesyon yo resevwa yo, epi y ap ajoute nenpòt lòt kesyon yo vle, e pasyan yo ap kapab pale pi alèz sou pwoblèm yo. Fwa sa a, pasyan an kapab reponn pi klè. Li pa oblije di wi ou non sèlman ankò. Obsèvatè a ap swiv sa k ap fèt, an silans.”
 9. Apre **2 minit**, fè tout gwoup la fòme yon gwo sèk, pou nou pale sou egzèsis la.
 10. Ede patisipan yo pale sou egzèsis la ak kesyon sa yo:
 - a. Mande patisipan ki te jwe wòl pwofesyonèl lasante yo:
 - i. “Kijan nou te santi nou lè nou t ap eseye idantifye pwoblèm pasyan an lè li te genyen difikilte pou li pale alèz sou pwoblèm li a?”
 - ii. “E kijan nou te santi nou apre nou te jwenn bon kesyon pou ede nou idantifye pwoblèm pasyan an?”

- b. Mande patisipan ki te jwe wòl pasyan yo :
- “Kijan nou te santi nou lè nou pa t kapab pale sou pwoblèm nou an?”
 - “E kijan nou te santi nou apre pwofesyonèl lasante a kòmanse poze nou kesyon an rapò ak pwoblèm nan?”
- c. Esplike yo: *“Lè yon pasyan vle pale de pwoblèm ki an rapò ak vyolans sou fanm, oswa VIH/SIDA, li nan sitiyasyon kote li dwe revele enfòmasyon ki konsidere kòm pèsònèl entim, oswa ki mache ak move non lasosyete mete sou yo.”*
- d. Poze patisipan yo kesyon sa yo:
- Kijan w panse sa fè pasyan an santi l?*
 - Poukisa pou fi ta gen difikilte pale de vyolans sou fanm ak VIH/SIDA lè yo rive nan yon klinik? (Repons posib: laperèz, move non, yo pa konn kijan pou yo pale sou sa oubyen yo pa gen ase konesans pou yo esplike sa yo vle di, mank konfyans nan tèt yo, estrès, yo bezwen plis tan.)*
 - Ki danje ki genyen si nou pa pale sou pwoblèm sa yo? (Repons posib: fanm ap kontinye sibi vyolans ak abi, fanm ap rete pami gwoup ki pi an danje pou yo trape VIH/SIDA, lasosyete ap kontinye konsidere vyolans sou fanm ak abi kòm yon bagay nòmal e akseptab.)*
- e. Kòmanse yon chita pale an gwoup ak kesyon sa a: *“Kijan yon seri kesyon oubyen yon Gid entèvyou kapab ede pwofesyonèl lasante pou yo pale sou pwoblèm difisil tankou vyolans sou fanm ak VIH/SIDA?”*

Ajoute lide ki pi ba yo, si yo pa soti nan pale a:

- Gid entèvyou a ap ede pwofesyonèl lasante yo pale ak pasyan yo sou koze ki pa fasil pou pasyan yo abòde.
- Gid entèvyou a ap bay yon kad ak yon estrikti k ap pèmèt pwofesyonèl lasante yo jere epi ede pasyan fanm ki sibi vyolans, oswa k ap viv ak VIH/SIDA.
- Gid la ap ede pwofesyonèl lasante yo vin konprann rasin pwoblèm pasyan yo, olye pou yo ta gade sentom yo sèlman, pou yo vin pi efikas nan travay yo.
- Lè yo jwenn ka pasyan ki viv ak vyolans sou fanm, oswa VIH/SIDA, Gid entèvyou a ap pèmèt pwofesyonèl lasante yo konprann pasyan an pi byen, rete kè kal, epi konnen sa pou yo di li.

Ki itilite yon Gid entèvyou

Pwoblèm ak Kesyon

Dekoupe chak ti kare pwoblèm ak kesyon yo apa, pou chak patisipan jwenn swa yon pwoblèm, swa yon kesyon.

Pwoblèm	Kesyon
Pwoblèm: Mwen panse mwen manje yon bagay ki gate. Mwen te konn grangou tout tan, men kounye a mwen pa vle manje menm, epi m ap megri. Di mwen ki pwoblèm ou panse mwen genyen nan vant mwen ki kapab lakòz sa.	Kesyon: 1. Èske ou manje byen? 2. Kisa ou te manje jodi a? 3. Èske ou gen pwoblèm nan vant ou?
Pwoblèm: Mwen panse mwen manje yon bagay ki gate. Mwen te konn grangou tout tan, men kounye a mwen pa vle manje menm, epi m ap megri. Di mwen ki pwoblèm ou panse mwen genyen nan vant mwen ki kapab lakòz sa.	Kesyon: 1. Èske ou manje byen? 2. Kisa ou te manje jodi a? 3. Èske ou gen pwoblèm nan vant ou?
Pwoblèm: Mwen panse mwen manje yon bagay ki gate. Mwen te konn grangou tout tan, men kounye a mwen pa vle manje menm, epi m ap megri. Di mwen ki pwoblèm ou panse mwen genyen nan vant mwen ki kapab lakòz sa.	Kesyon: 1. Èske ou manje byen? 2. Kisa ou te manje jodi a? 3. Èske ou gen pwoblèm nan vant ou?
Pwoblèm: Mwen panse mwen manje yon bagay ki gate. Mwen te konn grangou tout tan, men kounye a mwen pa vle manje menm, epi m ap megri. Di mwen ki pwoblèm ou panse mwen genyen nan vant mwen ki kapab lakòz sa.	Kesyon: 1. Èske ou manje byen? 2. Kisa ou te manje jodi a? 3. Èske ou gen pwoblèm nan vant ou?
Pwoblèm: Mwen panse mwen manje yon bagay ki gate. Mwen te konn grangou tout tan, men kounye a mwen pa vle manje menm, epi m ap megri. Di mwen ki pwoblèm ou panse mwen genyen nan vant mwen ki kapab lakòz sa.	Kesyon: 1. Èske ou manje byen? 2. Kisa ou te manje jodi a? 3. Èske ou gen pwoblèm nan vant ou?

3. Sa yon sant sante bezwen

(45 minit)

Objektif

- Pale sou eleman minimòm yon sant sante bezwen pou li efikas nan ka vyolans sou fanm ak VIH/SIDA.

Preparasyon

- Prepare 3 gwo fèy papye, ak tit sa yo, epi mete yo sou kote:
 - Konfidansyalite enfòmasyon pasyan ak pwoteksyon dosye.
 - Yon ekip anplwaye byen fòme, ki genyen etik pwofesyonèl, epi ki mete pasyan yo an priorite.
 - Yon bon sistèm referans (kote pou yo voye pasyan an ale pou lòt sèvis anplis) moun kapab fè konfyans pou kesyon vyolans sou fanm ak VIH/SIDA.
- Jwenn tout enfòmasyon sou obligasyon legal oswa administratif ou genyen ki kapab limite garanti konfidansyalite a pou pwofesyonèl sante nan peyi a. Yo ka pa menm selon kote ou ye a, kidonk se pou ou jwenn egzakteman sa ki aplike a zòn kote ou ye a.
- Fè ase kopi paj “Èske sant sante w la pare?” pou tout patisipan yo jwenn youn.
- Pote plizyè makè.

Etap

1. Esplike patisipan yo:
 - “Jan nou te wè sa nan egzèsis nou te fè deja, vyolans sou fanm ak VIH/SIDA se koze ki delika anpil, ki mache ak move non. Poutèt sa, genyen kèk bagay yon sant sante, oswa yon klinik, dwe mete an plas anvan li ofri swen pou moun ki sibi vyolans sou fanm, oswa ki genyen VIH/SIDA.”
2. Prepare egzèsis la:
 - a. Mande patisipan yo divize tèt yo an 3 gwoup. Fè yo konte tèt yo kòmanse sou 1 rive sou 3 jiskaske chak gen nimewo pa yo, epi y a fòme ekip ak moun ki gen menm nimewo.
 - b. Bay chak nan 3 gwoup yo youn nan sijè sa yo pou yo reflechi sou yo:
 - Konfidansyalite enfòmasyon pasyan ak pwoteksyon dosye.
 - Yon ekip anplwaye byen fòme, ki genyen etik pwofesyonèl, epi ki mete pasyan yo an priorite.
 - Yon bon sistèm referans (kote pou yo voye pasyan an ale pou lòt sèvis anplis) moun kapab fè konfyans pou kesyon vyolans sou fanm ak VIH/SIDA.

- c. Bay chak gwoup kèk makè ansanm ak yon gwo fèy papyè ki genyen youn nan sijè yo.
 - d. Esplike patisipan yo: *“N ap gen 10 minit nan gwoup nou pou nou reflechi ansanm sou rezon ki fè sijè nou an enpòtan nan yon sant sante, oswa nan yon klinik, pou trete pasyan ki sibi vyolans sou fanm, oswa ki viv ak VIH/SIDA. Apre 10 minit, chak gwoup pral prezante lide yo bay tout gwoup la.”*
3. Kòmanse egzèsis la. Fè patisipan yo konnen lè rete **1 minit**. Apre **10 minit** fin pase, di “kanpe la!”
 4. Mande patisipan yo pou yo retounen nan yon gwo wonn. Mande yon reprezantan chak gwoup pou yo prezante rezilta travay gwoup yo a.
 5. Fè yon ti rale an plis sou pwoblèm yo prezante a, si sa nesèsè. Pa bliye pale sou sijè sa yo:
 - a. Konfidansyalite enfòmasyon pasyan ak pwoteksyon dosye:
 - Konfidansyalite enpòtan anpil pou kreye yon anbyans kote pasyan an kapab resevwa bon tretman.
 - Konfidansyalite vle di tout sa ki pale ant pasyan an ak pwofesyonèl sante a rete prive, antre yo.
 - Konfidansyalite a kòmanse depi nan resepsyon sant sante a, kote pasyan an parèt dabò. Chak pasyan dwe santi li pa bezwen pè pou sa l ap di a al tonbe nan lòt zorèy. Li dwe jwenn asirans okenn enfòmasyon sou vizit li a p ap soti nan sant sante a pou al jwenn ni mari li, oswa menaj li, ni lòt moun.
 - Sant sante a dwe genyen yon espas byen pwoteje, kote lòt moun pa ka tande sa k ap pale anndan an, e pèsoun p ap vin deranje rankont ant pasyan an ak pwofesyonèl sante a. Konsa pasyan an ap santi li alèz, san kè sote.
 - Depi nan kòmansman pale a, pwofesyonèl sante a dwe esplike klèman sa konfidansyalite a genyen ladan li, sa li pa genyen, e limitasyon posib akòz obligasyon legal, oswa administratif.
 - Genyen plizyè limitasyon posib nan konfidansyalite. Pa egzanp, si pasyan an poko majè, e li an danje, oswa yon pasyan ki majè bay enfòmasyon sou yon timoun ki poko majè, e ki an danje grav. Anplis, kapab genyen lwa ofisyèl ki oblije moun fè rapò nan ka vyolans. Fè rechèch sou jan sa ye nan zòn kote nou ye a, pou nou kapab bay pasyan yo bon jan espikasyon egzak e presi nan ki ka prensip konfidansyalite a pa ka respektè.
 - Toujou sonje: lè w ap refere yon pasyan lòt kote, ou pa kapab pataje okenn enfòmasyon ki konsène pasyan an ansanm ak moun kote ou refere li a, toutotan pasyan an li menm pa ba ou otorizasyon klè pou ou fè sa.
 - b. Yon ekip anplwaye byen fòme, ki genyen etik pwofesyonèl, epi ki mete pasyan yo an priorite:
 - Tout anplwaye sant sante a dwe byen fòme nan koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA pou yo evite ranfòse santiman lawont ak kilpabilite pasyan yo kapab genyen deja.
 - An jeneral, pwofesyonèl sante yo genyen menm kwayans ak opinyon sou vyolans

sou fanm ak ansanm kominote yo a. Paske yo se pwofesyonèl sante, sa pa vle di yo genyen plis konesans nan domèn sa a, oswa yo pi sansib pou sivivan yo. Nan fòmasyon y ap pran an, li enpòtan pou yo reflechi sou pwòp kwayans ak eksperyans pa yo nan koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA.

- Sonje byen: menm pwofesyonèl sante yo kapab se moun ki sèvi ak vyolans sou fanm, oswa ki sibi li nan lavi yo deja. Kidonk, li enpòtan anpil pou yo pran bon jan fòmasyon apwofondi pou yo kapab byen trete pasyan yo nan domèn sa yo. Pa egzanp, yo kapab pran Fòmasyon *SASA!* a.
 - Kote ki mete pasyan an priorite, se kote yo respekte diyite ak tout dwa pasyan yo, yo pa fòse pasyan yo nan anyen, e tout sa ki fèt, se nan pi bon enterè pasyan yo li fèt.
- c. Yon bon sistèm referans moun kapab fè konfyans pou kesyon vyolans sou fanm ak VIH/SIDA:
- Sant sante a dwe kenbe yon lis ajou ak tout enfòmasyon nesèsè e egzak sou lòt sant, lòt òganizasyon, oubyen lòt enstitisyon ki ofri sèvis ak sipò pou fanm k ap sibi vyolans, oubyen ki gen VIH/SIDA. Sa enpòtan anpil pou pèmèt fanm jwenn pi bon tretman yo bezwen, nan yon nivo kalite ki elve. Si poko genyen yon lis konsa nan sant sante a, li enpòtan pou nou kreye youn.
6. Fè ase kopi paj “*Èske sant sante w la pare?*” pou tout patisipan yo jwenn youn. Ankouraje yo pou yo afiche tablo sa a nan biwo yo, oswa lakay yo, pou yo toujou sonje sa sant sante yo, oswa klinik yo bezwen ominimòm pou yo kapab byen trete pasyan yo nan koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA.
7. Fè rezime a. Apiye sou lide sa a: “*Depi klinik yo ranpli 3 kondisyon sa yo, pèsònèl sante ka abòde koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA ak yon gid entèvyou.*”

Èske sant sante w la pare pou travay sou vyolans sou fanm ak VIH/SIDA?

Èske w kapab garanti:

*** Enfòmasyon sou pasyan yo ap rete konfidansyèl, yo p ap soti deyò**

Ou dwe pale ak pasyan an sou kesyon konfidansyalite enfòmasyon li yo depi nan kòmansman konsiltasyon an. E ou dwe abòde tout sa ki kapab afekte konfidansyalite a, tankou si ou gen rapò ou oblije bay lòt moun oubyen lòt enstitisyon.

*** Pwoteksyon dosye**

Klinik la dwe genyen yon sistèm achiv ki kenbe dosye pasyan yo an sekirite. Dwe gen regleman ki endike ki moun ki gen dwa gade sa ki nan dosye yo.

*** Yon ekip anplwaye byen fòme, epi ki genyen etik pwofesyonèl.**

Tout anplwaye k ap travay nan klinik la, oubyen nan sant sante a, dwe jwenn fòmasyon nan koze vyolans sou fanm ak VIH/SIDA, epi yo dwe fè egzèsis analiz ak travay sou tèt yo pa rapò a pwòp kwayans ak eksperyans pèsònèl pa yo nan domèn sa yo.

*** Sant sante a ap toujou mete enterè pasyan yo an priorite**

Tout sèvis yo ofri nan sant sante a dwe toujou ale nan pi bon enterè pasyan yo, epi garanti yo toujou respekte tout dwa pasyan yo.

*** Yon sistèm referans efikas**

Klinik/sant sante a dwe kenbe yon lis ak tout enfòmasyon egzak ki nesèsè sou lòt sant, lòt òganizasyon, oubyen lòt enstitisyon ki ofri sèvis ak sipò pou fanm k ap sibi vyolans, oubyen ki gen VIH/SIDA.

4. Imajine yon konvèsasyon ak yon pasyan

(15 minit)

Nòt pou fasilite a

- Genyen 2 vèsyon tèks gid imajinasyon an. Youn pou ajan sante kominotè k ap resevwa yon pasyan pou kawonnseling, lòt la pou tout pwofesyonèl sante. Sèvi ak vèsyon ki adapte ak patisipan yo.

Objektif

- Pèmèt patisipan yo vin alèz ak kesyon ki nan gid entèvyou a.

Etap

1. Esplike patisipan yo: “Nan egzèsis sa a, nou pral imajine yon rankont ak yon pasyan kote n ap sèvi ak Gid entèvyou a.”
2. Esplike yo, nan pati imajinasyon an, patisipan yo ap fèmen je yo epi y ap detann kò yo. Pati sa a ap dire 5 minit.
3. Mande patisipan yo pou yo mete yo alèz, fèmen je yo epi pou yo konsantre sou pawòl ou yo.
4. Esplike patisipan yo se pou yo imajine yo anndan klinik yo, sant sante yo, oswa nan biwo yo, epi y ap pale nòmalman ak yon pasyan, jan yo abitye fè sa deja.
5. Lè je tout moun fèmen epi yo poze, li tèks sa a pou yo, kè kal, san prese:

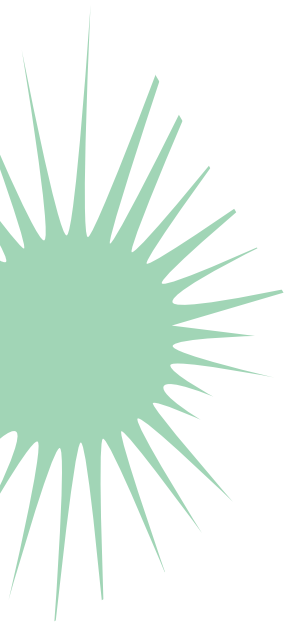
“Imajine ou nan sant sante ou la. Anndan tèt ou, gade espas kote ou ye a. Gade kisa ki genyen kote ou ye a? (kanpe la) Kisa w santi lè w nan espas sa a? (kanpe la) Kounye a, imajine yon pasyan fanm k ap vin vizite nou. Se yon moun nòmal nan kominote a. Gade ki rad ki sou li? Imajine pasyan sa a an detay. (kanpe la) Kounye a, imajine ou menm pandan w ap akeyi pasyan sa a. (kanpe la) Ki reyaksyon li? Dapre ou, kijan li santi li?”

“Kounye a imajine ou gen yon gid entèvyou pou ede ou. Imajine w ap mande pasyan an: (kontinye ak pati ki adpate ak gwoup ou a)...”

Pou pwofesyonèl sante an jeneral	Pou ajan sante kominotè k ap fè kawonnsejing
Èske ou ta santi w alèz pou w ta di moun k ap viv avè w la ou t al fè yon tès VIH/SIDA? Èske sa ta fè l fache? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Èske ou panse li konnen deja? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Èske moun k ap viv avè w la pa janm blese w? Èske li pa janm ba w kalòt, kou, kout pwen, kout pye oubyen menase w? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Èske moun k ap viv avè w la, oubyen yon lòt gason, pa janm fòse w fè bagay? Èske sa deja rive w pou yon gason refize mete kapòt lè w mande li sa? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Èske w pa pè, èske w santi w alèz epi w an sekirite pou w tounen lakay ou jodi a? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Kounye a, nou mèt louvri je nou, san prese, lè nou santi nou pare.	Èske ou ta santi w alèz pou w ta di moun k ap viv avè w la ou t al fè yon tès VIH/SIDA? Èske sa ta fè l fache? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Èske ou panse li konnen deja? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Èske moun k ap viv avè w la pa janm blese w? Èske li pa janm ba w kalòt, kou, kout pwen, kout pye, oubyen menase w? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Èske ou konnen si misye a genyen VIH/SIDA, oubyen si li pa genyen l? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Menm si ou poko fè tès VIH/SIDA a, kidonk ou poko konnen ki rezilta ou ta jwenn, men imajine ou fin jwenn rezilta a, epi ou fè misye a konnen li tou. Kijan ou panse li ta reyaji? Èske li ta ka blese w, oswa menase w pou sa, si li pa renmen rezilta tès ou a? - Imajine sa pasyan an t ap reponn. (Poze an silans pou yon ti moman.) Kounye a, nou mèt louvri je nou, san prese, lè nou santi nou pare.

6. Fè patisipan yo brase lide sou eksperyans imajinasyon gide a. Mande yo: “Kòm moun k ap bay swen ak sipò, kijan nou te santi nou ak kesyon gid entèvyou sa yo?”
7. Fè yon rezime:
 - a. “Sonje, gid pou entèvyou a pa sèlman genyen kesyon ladan li. Li ba ou kèk lide repons ou kapab bay pasyan an, selon eksperyans li ak bezwen li.”
 - b. “Yo rele dokiman sa yo “Gid” paske ou pa oblije swiv sa ki ladan yo egzak egzak. Pa egzanzp, selon repons pasyan pou premye kesyon nan Gid la, ou kapab deside poze li lòt kesyon pa w tou, ki pa nan Gid la.”
 - c. “Gid la ap sèvi kòm referans k ap ba ou zouti lè w ap trete kesyon delika sa yo, men ou pa dwe sèvi avè l kòm si se te yon kesyonè pou yon ankèt, oswa yon entewogatwa.”
 - d. “Ou kapab sèvi ak gid la nan divès moman pandan w ap pale ak pasyan an. Swiv sa bon lide w ak bon jijman w di w fè pou ou konnen ki pi bon lè a w ap kapab abòde pwoblèm vyolans sou fanm pandan vizit pasyan an.”

5. Pratik itilizasyon Gid entèvyou a

(75 minit)

Objektif

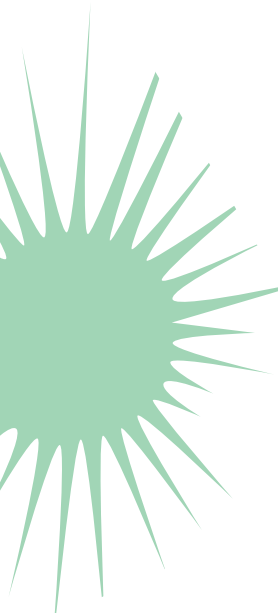
- Pèmèt patisipan yo pratike kesyon ak repons ki nan gid entèvyou a.

Preparasyon

- Fè ase kopi gid entèvyou w ap travay sou li a pou tout patisipan yo. Ou pa bezwen fè kopi lòt Gid entèvyou, ou p ap travay sou yo nan sesyon sa a.
- Kalkile konbyen ti gwoup 3 moun ki ap genyen. Idantifye ki paj “**Ka pou Gid entèvyou...**” ki koresponn ak Gid entèvyou w ap travay sou li a, epi fè ase kopi pou chak gwoup 3 moun jwenn 3 ka yo, konsa chak moun anndan yon ti gwoup ap genyen yon ka diferan. Ou pa bezwen fè kopi lòt paj ka pou Gid entèvyou yo. Dekoupe ka yo apa (chak ka genyen yon **sitiyasyon** ak yon **istwa pasyan** ladan l), men kenbe chak lo 3 ka ansanm, e veye pou lo yo pa melanje youn ak lòt, pou chak lo rive nan men yon ti gwoup 3 moun.

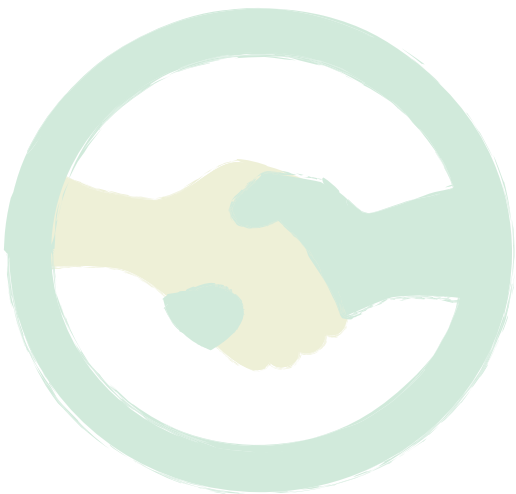
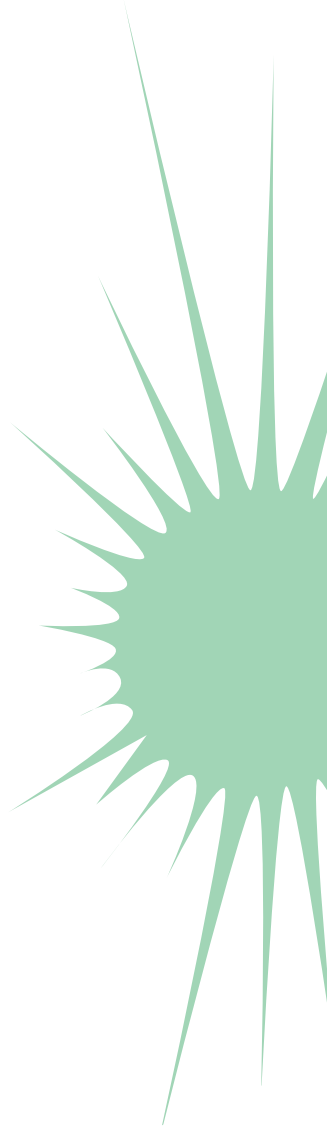
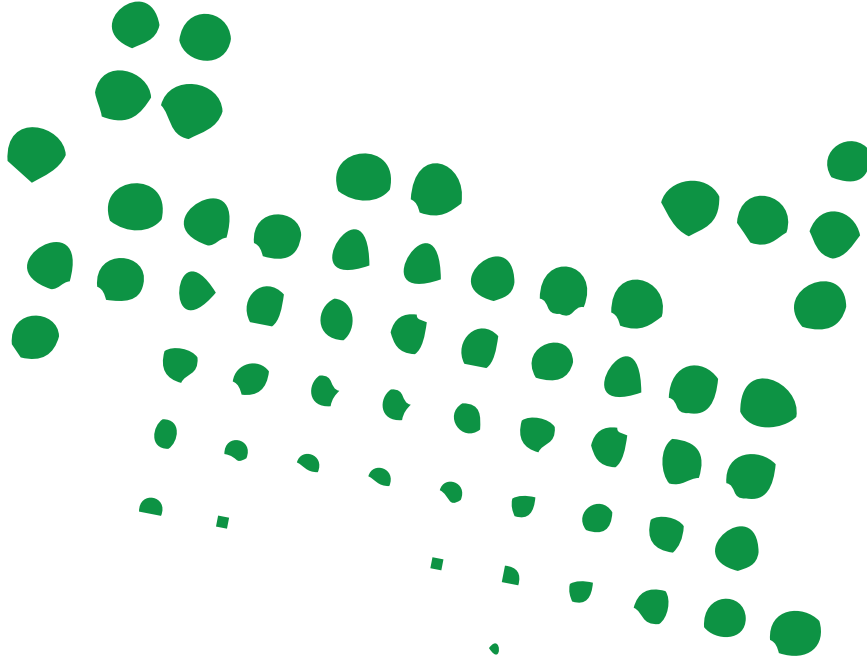
Etap

1. Esplike patisipan yo: “*Kounye a, nou pral sèvi ak gid entèvyou a nan sitiyasyon pratik. Tou dabò, an nou li sa ki nan gid la.*”
 - Distribye kopi gid entèvyou a bay tout patisipan yo.
 - Li Gid la, oubyen mande yon patisipan ki konn li byen, li l pou gwoup la. Ou kapab mande yon moun diferan pou chak paj.
 - Asire w tout moun konprann sa yo tande a.
2. Esplike egzèsis la:
 - a. “*Nou pral separe an ti gwoup, 3 pa 3. Chak moun nan chak ti gwoup pral pran tou pa yo pou yo jwe wòl pasyan an, wòl pwofesyonèl sante a, ak wòl yon obsèvatè a, youn apre lòt, dekwa pou tout moun ka gen chans jwe tout wòl yo.*”
 - b. “*Chak moun nan gwoup la ap genyen yon ka diferan. Ka a ap genyen deskripsyon yon **sitiyasyon**, epi **istwa pasyan** an. Y ap jwe yon ka alafwa. Dabò, y ap deside kiyès k ap jwe wòl pasyan an, wòl pwofesyonèl sante a, ak wòl obsèvatè a, epi y ap jwe ka ki nan men pasyan an. 2 lòt ka yo (ki nan men 2 lòt moun yo) pa valab pandan y ap jwe ka ki nan men pasyan an.*”
 - c. “*Toule 3 moun dwe konnen nan ki sitiyasyon yo ye, men pwofesyonèl sante a pa dwe konnen **istwa pasyan** an. Kidonk, pasyan an ap li **sitiyasyon** li pou 2 lòt moun yo tande, epi l ap montre obsèvatè a **istwa pasyan** ki nan men l lan, men li p ap montre l bay pwofesyonèl sante a. Se ak kesyon li pral poze pasyan an pwofesyonèl sante ap eseye konprann **istwa pasyan** an.*”

-
- d. “Moun k ap jwe wòl pwofesyonèl sante a dwe sèvi ak Gid entèvyou a pou kòmanse yon konvèsasyon ak pasyan an.”
- e. “Moun k ap obsève a pa patisipe nan pyès la. L ap chita apa, epi l ap obsève pyès la, an silans. Pasyan an ak pwofesyonèl sante a ap fè tankou si obsèvatè a pa t egziste. Annapre, obsèvatè a ap di sa li panse sou jan pwofesyonèl sante a te jere sitiyasyon an.”
- f. “Ti gwoup la ap genyen 5 minit pou yo jwe ka a. Apre sa, y ap chwazi yon lòt moun pou jwe wòl pasyan an, epi y ap jwe ka ki nan men l lan, menm jan. Ki vle di, pasyan an ak obsèvatè a ap konnen ni sitiyasyon an, ni istwa pasyan an, men pwofesyonèl sante a ap konnen sitiyasyon an sèlman. Li p ap konnen istwa pèsònèl lan alavans.”
- g. “Apre yo fin jwe 2zyèm ka a, y ap chanje wòl yo ankò pou yo jwe 3zyèm ka a, yon fason pou chak moun fin jwe wòl ni pasyan, ni pwofesyonèl sante, ni obsèvatè.”
- h. “Lè n ap retounen nan gwo wonn nan, youn ou 2 ti gwoup ap jwe youn nan ti pyès yo devan tout moun.”
3. Separe patisipan yo 3 pa 3.
4. Distribiye ka ou te dekoupe yo; asire w chak moun nan chak gwoup resevwa yon ka ki diferan.
5. Reponn tout kesyon patisipan yo. Si sa nesèsè, reli esplikasyon egzèsis la (etap 2.b jiska 2.f).
6. Bay gwoup yo 3 minit pou yo chwazi premye ka yo, epi pou yo li ka a.
7. Bay yo 5 minit pou yo jwe premye ti pyès yo a. Pase vizite ti gwoup yo pou ou wè kijan pyès yo ap dewoule.
8. Lè 5 minit yo fin pase, di yo kanpe pyès la, epi, anndan chak ti gwoup, se pou obsèvatè a pataje remak li, ak 2 lòt moun nan ti gwoup la, sou jan pwofesyonèl sante a te jere pasyan an. Y ap genyen 2 minit pou sa.
9. Apre sa, di gwoup yo se pou yo chanje wòl yo, epi y ap jwe ka ki nan men nouvo pasyan an.
10. Refè menm pwosesis la (etap 6, 7, 8 ak 9) 2 fwa, pou chak ti gwoup kapab jwe 3 ka yo.
11. Lè egzèsis la fini, fè tout patisipan yo rasanble nan yon sèk.
12. Mande yon gwoup pou li pwopozè tèt li kòm volontè pou li jwe youn nan istwa yo devan tout moun. Anvan yo jwe, fè yo li **Sitiyasyon** an ak **Istwa pasyan** an pou tout gwoup la. Apre yo fin jwe, mande patisipan yo:
- a. “Kisa ki te byen pase nan pyès la?”
- b. “Kisa ki ta merite yon ti pase men?”
13. Pou fè deba sou egzèsis la, mande patisipan yo:
- a. “Lè nou t ap jwe wòl pwofesyonèl sante a, kijan nou te santi nou, lè nou t ap sèvi ak Gid entèvyou a? Esplike ak detay.”
- b. “Lè nou t ap jwe wòl pasyan an, kijan nou te santi nou lè yo t ap poze nou kesyon ki soti nan Gid entèvyou a? Esplike ak detay.”
- c. “Dapre ou, kijan Gid entèvyou a ap kapab ede nou nan travay nou?”

14. Fè rezime egzèsis la konsa:

- a. *“Gid pou entèvyou a kapab ede pwofesyonèl sante lè yo rankontre sitiyasyon difisil ak pasyan, epi li kapab ede yo jere kèk sitiyasyon yo pa t konnen kijan pou yo jere.*
- b. *“Li enpòtan pou nou fè pratik itilizasyon Gid entèvyou a ansanm ak lòt pwofesyonèl sante plizyè fwa, pou nou vin byen abitye avè l, anvan nou sèvi avè l pou pasyan nou yo.”*

Ka pou Gid entèvyou sou VIH/SIDA

Ka 1

Sitiyasyon 1: Yon fanm vin fè tè s VIH/SIDA nan sant sante a. Apre yo fin pale sou koze tè s la, ajan sante a sèvi ak Gid entèvyou sou VIH/SIDA a pou li kòmanse yon konvèsasyon ak fi a sou koze vyolans sou fanm. Manmzèl reponn kesyon yo dapre sitiyasyon l ap viv nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou vyolans sou fanm.

Istwa pasyan 1: Fi a ap viv nan kay ak menaj li, men yo pa marye paske misye di yo pa bezwen marye pou yo fè bagay epi pou yo fè pitit. Depi kèk jou, misye ap fè kolè sou manmzèl lè li pa di li ki kote li prale. Epi, misye entèdi li pou li wè zanmi li yo. Manmzèl vle fè tè s la pou li konnen sa li bezwen fè pou li okipe sante li. Li pa fin sèten si li vle bay misye a rezilta tè s la paske li pa t di li t ap vini nan sant sante a.

Ka 2

Sitiyasyon 2: Yon fanm vin fè tè s VIH/SIDA nan sant sante a. Apre yo fin pale sou koze tè s la, ajan sante a sèvi ak Gid entèvyou sou VIH/SIDA a pou li kòmanse yon konvèsasyon ak fi a sou koze vyolans sou fanm. Manmzèl reponn kesyon yo dapre sitiyasyon l ap viv nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou vyolans sou fanm.

Istwa pasyan 2: Fi a pa t gen tan di menaj li a li te vle fè tè s la paske misye te okipe anpil depi kèk tan. Yo pa abite ansanm, men misye di li vle pou manmzèl vin viv avèk li pou yo ka vin pi pwòch. Manmzèl pa kwè misye ap fè kolè lè li aprann li te fè tè s la. Men li vle konnen kijan li kapab pale ak misye sou sa paske koze VIH/SIDA se pa yon bagay ki fasil.

Ka 3

Sitiyasyon 3: Yon fanm vin fè tè s VIH/SIDA nan sant sante a. Apre yo fin pale sou koze tè s la, ajan sante a sèvi ak Gid entèvyou sou VIH/SIDA a pou li kòmanse yon konvèsasyon ak fi a sou koze vyolans sou fanm. Manmzèl reponn kesyon yo dapre sitiyasyon l ap viv nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou vyolans sou fanm.

Istwa pasyan 3: Fi a fenk retounen abite ak mari li, apre li t al pase kèk tan kay manman li, paske misye ta p bat li. Li retounen kote mari li paske misye di l ap chanje. Men kounye a li gen yon lòt fanm sou kote, epi li pa menm kache sa. Epitou, mari li ap eseye di li sa pou li fè tout tan. Li pa konnen madanm li al fè tè s la, paske li te di manmzèl, si l janm genyen VIH/SIDA, l ap bat li. Manmzèl pè pou misye pa kite li si li genyen VIH/SIDA. Manmzèl pa vle mete misye okouran rezilta tè s la, ni li pa vle di misye li t al fè tè s.

Ka pou Gid entèvyou pou pwofesyonèl swen sante

Ka 1

Sitiyasyon 1: Yon fanm vin nan sant sante a pou kesyon planing. Apre yo fin pale sou koze planing nan, pwofesyonèl sante a sèvi ak Gid entèvyou pou pwofesyonèl swen sante a pou li kòmanse yon konvèsasyon ak fi a sou koze vyolans sou fanm. Manmzèl reponn kesyon yo dapre sitiyasyon l ap viv nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou vyolans sou fanm.

Istwa pasyan 1: Fi a gen 5 pitit, epi li pa vle fè plis, men li pa konnen sa mari li a ap panse sou sa. Mari li a pa janm fè vyolans sou li, men li renmen kontwòl li, epi manmzèl pè paske li panse misye genyen lòt fanm. Manmzèl ta renmen eseye sèvi ak kapòt pou li pa trape VIH/SIDA, epi pou li pa tonbe ansent ankò, men li konnen misye kapab wè se paske manmzèl pa fè li konfyans. Li ta renmen aprann kijan pou li pale ak mari li sou koze sèvi ak kapòt.

Ka 2

Sitiyasyon 2: Yon fanm vin nan sant sante a paske li panse li kapab genyen yon maladi moun pran nan fè bagay. Apre yo fin pale sou koze maladi moun pran nan fè bagay, pwofesyonèl sante a sèvi ak Gid entèvyou pou pwofesyonèl swen sante a pou li kòmanse yon konvèsasyon ak fi a sou koze vyolans sou fanm. Manmzèl reponn kesyon yo dapre sitiyasyon l ap viv nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou vyolans sou fanm.

Istwa pasyan 2: Manmzèl gen yon mari ki vyolan, men li poko pare pou li kite li. Manmzèl pa konnen si li genyen VIH/SIDA, paske li pa janm fè tès pou sa. Li ta renmen konnen si pwofesyonèl sante a kapab ba li referans kèk adrès nan kominote a kote y ap kapab ede l ak pwoblèm vyolans l ap sibi lakay li.

Ka 3

Sitiyasyon 3: Yon fanm vin nan sant sante a paske ponyèt li foule. Apre pwofesyonèl sante a fin trete ponyèt manmzèl, li sèvi ak Gid entèvyou pou pwofesyonèl swen sante a pou li kòmanse yon konvèsasyon ak fi a sou koze vyolans sou fanm. Manmzèl reponn kesyon yo dapre sitiyasyon l ap viv nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou vyolans sou fanm.

Istwa pasyan 3: Manmzèl kòmanse di se tonbe li te tonbe, men li pa ka esplike kijan aksidan an fè rive. Apre kèk kesyon, li rekonèt se mari li ki te tòde ponyèt li epi ki te di li pinga l al dèyè yon tretman. Rezon ki fè manmzèl vini la a se paske li pa ka fè okenn travay nan kay la, epi misye ap fè kòlè paske manmzèl pa ka fè manje. Manmzèl pa Apre yon ti pale ak pwofesyonèl sante a, li enterese pran referans kèk adrès nan kominote a kote y ap kapab ede l ak pwoblèm vyolans l ap sibi lakay li.

Ka pou Gid entèvyou sou vyolans seksyèl

Ka 1

Sitiyasyon 1: Yon fi vini nan sant sante a yon jou apre yo te fè kadejak sou li. Li pa te vini tousuit paske li te pè, epi li pa te konnen sa pou li fè. Apre li fin di manman li sa ki te pase a, manman li di li se pou li ale nan sant sante. Apre pwofesyonèl sante a fin regle kesyon sante ijan yo, li sèvi ak Gid entèvyou sou vyolans seksyèl pou li kòmanse yon konvèsasyon sou VIH/SIDA. Fi a reponn kesyon yo dapre sitiyasyon li nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou VIH/SIDA a. Sa vle di, konsidere yo fin bay fi a tout swen dijans li te bezwen apre kadejak la, epi se sou kesyon VIH/SIDA pwofesyonèl sante ap pale avè l kounye a.

Istwa pasyan 1: Fi a pè pou li pa trape VIH/SIDA paske li konnen li pa t genyen li anvan kadejak yo fè sou li a. Li pa konnen si gason ki vyole l la genyen VIH/SIDA ou non. Lè yo poze l kesyon sou koze tès la, li di li pare pou li pran tès VIH/SIDA a.

Ka 2

Sitiyasyon 2: Yon fi vini nan sant sante a apre yo te fè kadejak sou li. Apre pwofesyonèl sante a fin regle kesyon sante ijan yo, li sèvi ak Gid entèvyou sou vyolans seksyèl pou li kòmanse yon konvèsasyon sou VIH/SIDA. Fi a reponn kesyon yo dapre sitiyasyon li nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou VIH/SIDA a. Sa vle di, konsidere yo fin bay fi a tout swen dijans li te bezwen apre kadejak la, epi se sou kesyon VIH/SIDA pwofesyonèl sante ap pale avè l kounye a.

Istwa pasyan 2: Dapre sa li konnen pou kounye a li pa t genyen VIH/SIDA anvan kadejak la. Li konnen gason ki vyole li a e li konnen misye genyen VIH/SIDA. Li pè pran tès la. Li bezwen yon ti tan pou li reflechi sou sa.

Ka 3

Sitiyasyon 3: Yon fi vini nan sant sante a tousuit apre yo te fè kadejak sou li. Li blese plizyè kote, e yon blesi nan fwon li ap senyen anpil. Apre pwofesyonèl sante a fin regle kesyon sante ijan yo, li sèvi ak Gid entèvyou sou vyolans seksyèl pou li kòmanse yon konvèsasyon sou VIH/SIDA. Fi a reponn kesyon yo dapre sitiyasyon li nan moman an. Kòmanse pyès la nan kòmansman konvèsasyon sou VIH/SIDA a. Sa vle di, konsidere yo fin bay fi a tout swen dijans li te bezwen apre kadejak la, epi se sou kesyon VIH/SIDA pwofesyonèl sante ap pale avè l kounye a.

Istwa pasyan 3: Fi a poko fin soti nan sezisman an nèt, li pale ak konfizyon. Li pa konnen si gason ki atake l la te gen VIH/SIDA ou non. Li pa fin sèten si li genyen l li menm non plis, men li panse li kapab genyen VIH/SIDA. Li dakò pou pran tès la tousuit.